POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VEČERNIK

Leto XIV. Štev. 263

TELEFON UREDNIŠTVA: 25—67
TELEFON UPRAVE: 25—67 in 28—67
TELEFON OGLASNEGA ODDELKA 25—67
Poslovalnica Ljubljana, Frančiškan. 6. tel. 46—91
Poslovalnica Celje. Prešernova 3. telefon 280

Maribor, torek 19. novembra 1940

NAROČNINA NA MESEC
Preleman v upravi ali po pošti 14 din.
Dostavljen na dom 16 din. tujina 30 din.
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN: 11.409

Cena din 1·—

Kralj Boris pri Hitlerju

V nedeljo je bil bolgarski kralj Boris III. v Berchtesgadnu na sestanku z Adolfom Hitlerjem — O vsebini in namenu sestanka ni nobenih poročil — Poziv generala Daskalova Bolgarom: Bodite pripravljeni na vsako eventualnost!

SOFIJA, 19. CBS. **Bolgarski kralj Boris je bil v nedeljo pri Hitlerju v Berchtesgadenu. Še prej se je mudil po privatnih potih na Dunaju. V njegovem spremstvu je bil bolgarski zunanji minister Popov.**

SOFIJA, 19. nov. BTA. Sinoči je bilo izdano naslednje uradno sporočilo: **Kralj Boris se je vrnil s privatnega potovanja v Nemčijo, kjer je obiskal 17. t. m. tudi kancelarja Hitlerja.**

SOFIJA, 19. nov. DNB. **Obisk kralja Borisa pri Hitlerju je izzval v bolgarski javnosti veliko presenečenje in odobravanje. Povsod izražajo, da je to nov izraz poglobitve odnošajev med Nemčijo in Bolgarijo. Obisk je v trenutku živahne politične aktivnosti v popolnem soglasju z željami bolgarskega naroda, ker je v njem izražena tudi zunanjepolitična težnja države.**

SOFIJA, 19. nov. Stefani. Ob priliki komemoracije za v svetovni vojni padle bolgarske vojake, je imel vojni minister general D a s k a l o v govor, v katerem je med drugim dejal: »Človeštvo preživlja sedaj zgodovinske dogodke. Poraja se nova doba novega reda sveta. **Vsi Bolgari se morajo tega dobro zavedati in pripravljeni morajo biti na vsako eventualnost, da si bo Bolgarija lahko izbojevala pravico do obstanka v jutrišnjem novem redu. Vsi Bolgari morajo biti tudi pripravljeni na žrtve za lepše in boljše dneve.**« Daskalov je pozval vse Bolgare, naj se zberejo okoli osebe kralja Borisa, zvestega branitelja domovine in delavca za svetlejšo bodočnost.

Napad na Grčijo čez Bolgarijo?

NEW YORK, 19. nov. CBS. **Diplomatski krogi v Bernu so prepričani, da bo v prihodnjih 48 urah začelo marširati 5 nemških divizij, ki so sedaj v Bolgariji, proti Grčiji. To vest je prejel iz Berna »New York Times«, ki tudi dostavlja, da je kralj Boris v nedeljskem sestanku s Hitlerjem pristal na prehod nemških čet skozi Bolgarijo.**

Centralnoevropska konferenca

Iz Budimpešte in iz Švice poročajo, da se bo te dni sešla na Dunaju konferenca, katere se bodo udeležile Nemčija, Italija, Madžarska, Romunija, Bolgarija in Jugoslavija — Ugibanja o vsebini razgovorov v Solnogradu in Berchtesgadnu

BUDIMPEŠTA, 19. nov. Reuter. — **Takoimenovana »Centralnoevropska konferenca« bo v nekaj dneh na Dunaju. Madžarski ministrski predsednik grof Teleki bo zastopal v spremstvu zunanjega ministra grofa Csákyja Madžarsko. Konferenca bo razpravljala o »novem redu v Evropi« ter se je bodo udeležile Nemčija, Italija, Romunija, Madžarska, Bolgarija ter verjetno Jugoslavija.**

CURIH, 19. nov. ZPV. Po švicarskih informacijah so se razgovori v Solnogradu, odnosno v Berchtesgadnu, ki so se jih udeležili italijanski zunanji miniser grof Ciano, španski zunanji minister Suner, nemški zunanji minister von Ribbentrop in Hitler, **nanašali deloma na nadaljevanje razgovorov, ki so se pričeli v Berlinu ob priliki obiska Molotova, deloma na nadaljevanje konference med šefi italijanskega in nemškega generalnega štaba v Inomostu in deloma na konferenci, ki jo je imel bolgarski kralj Boris s Hitlerjem v nedeljo v Berchtesgadnu. Pričakovati je zato treba novih velikih, morda senzacionalnih diplomat. in vojaških akcij sil osi. Širijo se tudi govorice o sklicanju neke evropske konference, ki naj bi se sestala že v prihodnjih dneh na Dunaju.**

BERN, 19. nov. CBS. V švicarskih političnih krogih se misli, **da so na konferenci med Hitlerjem in Seranom Sunerjem ter Cianom razpravljali o vojaški akciji osi iz Romunije skozi Bolgarijo proti Grčiji.**

MADRID, 19. nog. CBS. Govori se, **da je bilo v Berchtesgadnu tudi govora o zbližanju med Španijo in SSSR. Vendar pa so velike težave predvsem zaradi bolj ševiškega gledanja na katoliško cerkev.**

BERCHTESGADEN, 19. nov. CBS Španski zunanji minister Serano Suner je davi odpotoval v Madrid.

Boji na evropskih in afriških bojiščih

Letalski napadi na Anglijo in Nemčijo so bili v zadnjih 24 urah manjši kakor prej — Na grškem bojišču se bijejo še dalje boji za Korico — V Afriki ni večjih dogodkov

BOJI MED NEMCI IN ANGLEŽI

BERLIN, 19. nov. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj poročalo: **Letalske sile so bombardirale v noči od 17. na 18. november v vojaškem oziru važne cilje v Londonu in v južni Angliji, isto tam industrijske naprave ter industrijske naprave v srednji Angliji. Ob vzhodni angleški obali je bila poškodovana ena trgovska ladja. Daljnostrelni topovi so metali granate na sovražni konvoj, ki se je ponoči poskušal približati britanski obali. Konvoj je bil razgnan, ladje pa so se zatekle v posamezna angleška pristanišča ob Rokavskem prelivu. Angleška letala so metala ponoči bombe na razne kraje v zahodni Nemčiji. Na neki železniški postaji so nastali požari, ki pa so bili hitro pogašeni. V bojih nad Rokavskim prelivom sta bili sestreljeni dve angleški letali. Eskadrilja, ki jo vodi major v. Mulzahn je sestrelila dozdaj 501 sovražno letalo.**

LONDON, 19. nov. Reuter. **Med ponedeljkom in torkom so sovražna letala odvrgla le manjše število bomb v srednji in južni Angliji. Bilo je nekaj požarov, škoda je majhna, prav tako tudi človeške žrtve niso bile večje. Angleška letala so poletela nad industrijske kraje srednje Nemčije ter jih bombardirala.**

BOJI MED ITALIJANI IN GRKI

RIM, 19. nov. Stefani. Italijanski glavni štab je izdal včeraj sledeče poročilo z grških bojišč: **V teku včerajšnjega dne so se posamezni oddelki na grškem bojišču malo udejstvovali. Na področju Konice je bila uničena cela skupina sovražne konjenice. Naše letalstvo je ob tesnem sodelovanju s suhozemno vojsko razvilo večkrat hude napade in je bombardiralo področje pri Kalibakiju in Konici ter uničevalo mostove in ceste. Razen tega so bile zadete obrambne naprave in barake. Nastali so hudi požari in eksplozije. Naši so obstreljevali s strojnicami sovražne mehanizirane oddelke in čete ter protiletalske postojanke. Druga letala so bombardirala oporišče Krf. Dve naši letali se nista vrnili. Eno sovražno letalo vrste »Blenheim« je bilo sestreljeno v bližini Sicilije. Posadka, ki je obstajala iz enega častnika in enega podčastnika, je ujeta.**

ATENE, 19. nov. At. ag. V sinočnjem službenem poročilu vrhovnega poveljstva se javlja, **da so bile včerajšnji dan v Epiru in v oblasti Korice velike bitke. Grške čete so odbile vse italijanske protinapade in zavzele več novih položajev, ki so jih morali Italijani po hudih bojih pustiti. Ne kateri oddelki italijanskih čet, ki so še operirali južno od reke Kalamas, so bili vrženi preko struge v smeri na sever.**

ATENE, 19. nov. CBS. **Grški vojaki so pri Korici zavzeli nekaj pozicij na zahodni strani mesta ter je s tem ogrožena edina pot, ki je še prosta. Grki poročajo, da so zavrnili protinapad. V okolici Korice je v bojih več italijanskih divizij ter so boji najhujši, kar jih je doslej bilo na grški fronti. Zajete so bile velike zaloge živil, ki jih je italijanska vojska pripravila za grško kampanjo. Italijani so poslali v Korico veliko pojačanj.**

POROČILO »VREMENA«

BEOGRAD, 19. nov. Dopisnik »Vremena« javlja z grške meje, da so se včeraj ves dan nadaljevali ogorčeni boji na odseku Korica—Lerin. Tako Italijani kakor Grki so izvedli več hudih napadov, **toda brez končnega rezultata.** Boji so se na večer nadaljevali z nezmanjšano ostrino. Opaziti je bilo veliko število angleških in grških letal, ki so se spoprijela z italijanskimi tik nad bojiščem, na grebenih planine Morave.

BOJI V AFRIKI

LONDON, 19. nov. Reuter. Britska admiraliteta javlja, da so angleške letalske edinice napadle Italijansko Somalijo. Bombardirale so petrolejske rezervoarje in obalne baterije.

Japonci ponudiio Kitajcem mir

HONGKONG, 19. nov. CBS. Po vesteh iz Tokia se je na zadnji imperialni konferenci govorilo o tem, **da se ponudijo kitajskemu generalu Čangkajšeku mirovna pogajanja po 40. mesecih vojne.** Te vesti seveda ni bilo mogoče nikjer uradno kontrolirati, vendar pa se zatrjuje, da je bilo na imperialni konferenci, ki so se je udeležili vojaški in diplomatski voditelji Japonske, sklenjeno, **da se maršal Čangkajšek še naprej smatra kot »upornik«, če ne bo pristal na mirovna pogajanja.**

NOVA MADŽARSKA

BUDIMPEŠTA, 19. nov. MTI. Površina nove Madžarske znaša 166.553 kv. km ter šteje 13,390.000 duš.

Evropski petrolejski blok

CURIH, 19. nov. ZPV. **Kakor poročajo listi iz Bukarešte, govore tam v zvezi z obiskom Molotova v Berlinu in Antonesca v Rimu o možnosti ustanovitve evropskega petrolejskega bloka. Po tem načrtu bi Sovjetska zveza in Rumunija prevzeli nalogo oskrbovati s petrolejem Nemčijo in Italijo, in sicer bi Sovjetska zveza oskrbovala Nemčijo, Romunija pa Italijo.**

Dokončni sporazum o bazah

WASHINGTON, 19. nov. Reuter. **Mornariško ministrstvo USA javlja, da je z Veliko Britanijo dosežen končen sporazum o bazah na Atlantiku. Med drugim bodo dobile USA baze tudi na Bermudih in v Britski Guyani.**

PAPEŽEV GOVOR PO RADIU

VATIKANSKO MESTO, 19. novembra. CBS. Sveti oče bo govoril v italijanščini v nedeljo dopoldne po radiu.

TOPOVI Z MAGINOTOVE ČRTE OB KANALU

LONDON, 19. novembra. Reuter. Topove, ki so bili prej v Maginotovi črti, so Nemci demontirali in prepeljali na obalo Kanala.

JUŽNOAFRIŠKE ČETE V KENIJI

NAIROBI, 19. novembra. Reuter. Oklopne enote Južne Afrike ,ki so prispele v Kenijo, so takoj stopile v bojno akcijo.

OBNOVITEV CODREANUJEVEGA PROCESA

BUKAREŠTA, 19. nov. Rador. Anketni odbor, ki proučuje politične procese prejšnjih režimov, je sklenil obnoviti proces, ki ga je zaukazal svojčas prof. Jorga proti Corneliju Codreanu.

Mussolini: Vojna se je šele pričela

Velik govor duceja ob peti obletnici sankcij — Italija bo stala do konca neomajno na strani Nemčije — Grčija bo strta, vseeno, ali v 2 ali v 12 mesecih, kajti vojna se je šele začela — Poziv stranki za boj na notranji fronti

RIM, 19. nov. Steani. Vsa Italija je včeraj slovesno proslavila peto obletnico razglasitve sankcij Zveze narodov proti Italiji v abesinski vojni. Ob tej priliki je imel včeraj dopoldne v dvorani Beneške palače govor tudi Mussolini, v katerem je med drugim orisal najprej zmago Italije v času sankcij ,nato je pa prešel na sedanjo vojno. Mussolini je dejal, da je pobuda za to vojno prišla iz Londona, a le nekaj ur nato še iz Pariza. Odgovornost pada zato izključno na Anglijo. **Mir bi bil ohranjen, ako Anglija ne bi bila nasprotovala novi ureditvi Evrope in obnovitvi vojaške sile Nemčije.** Francija se je res že majala, a nihče ni mogel pričakovati, da se bo že tako kmalu zrušila, ko je Italija dne 10. junija šla v vojno, da izpolni svojo dano besedo in pokaže svojo zvestobo do Nemčije, pa obenem podere ograje svoje lastne ječe na svojem morju. In nista potekla niti dva tedna, pa je bilo sklenjeno s Francijo premirje. V vseh nadaljnjih mesecih je italijanska vojska v Evropi in Ariki pokazala svojo moralo. Nato je Mussolini naštel vse italijanske zmage od Somalije do Sidi el Baranija, omenjajoč tudi uspehe mornarice. Prav tako je italijansko letalstvo gospodar neba in bo tudi ostalo. Nato je pa izrazil svoje priznanje in zahvalo disciplini celokupnega italijanskega naroda, **ki je mirno sprejel omejitve, ki mu jih je vojna naložila, omejitve, ki so znosne, a ki utegnejo postati še resnejše.** Toda vojna se bo in se bo morala končati s uničenjem moderne Kartagine Anglije. Pri poročilu o angleškem napadu na Taranto je dejal, da so bile tri ladje res zadete, da pa se ni nobena potopila in le ena sama potrebuje daljših popravil.

Vstop Italije v vojno je pokazal, da os ni bila in ni prazna beseda. Sodelovanje z Nemčijo je tovariško in popolno. Sodelovanje se razširja na vsa področja: vojaško, gospodarsko, politično in duhovno. Tako bo ostalo tudi v bodoče. Istost naziranj med Mussolinijem in Hitlerjem, med fašizmom in nacionalnim socializmom je rezultat revolucionarnega gibanja in srečanja dveh revolucionarjev, ki sta tako na mednarodnem kakor na socialnem področju šele na začetku svoje poti. Italija si je izbrala že maja 1. 1939. svojo pot. **Zato morajo biti italijanske zahteve tudi nasproti Franciji sprejete brezpogojno, brez samo gospodarskih rešitev, ki jih Italija že sedaj odločno odklanja.** Po popolni razjasnitvi bo mogoče v novi Evropi, ki jo ustvarjata Nemčija in Italija, začeti novo življenje odnošajev med Italijo in Francijo. Italijanski letalci in mornarji s podmornicami so bili poslani proti Angliji na izrecno Mussolinijevo željo, da se tako manifestira popolna skupnost, ker sicer Nemčija te pomoči ni potrebovala. **»Jaz sem hvaležen voditelju Nemčije,«** je dejal Mussolini, **da je sprejel mojo pomudbo po skupnem prelivanju krvi in po medsebojnem doprinašanju krvi in po medsebojnem trajnih zvez med obema narodoma«.**

Potem je prešel Mussolini na Grčijo in je uvodoma dejal, da je bila po dolgem trpljenju in čakanju končno sneta krinka državi, ki je zanjo jamčila Velika Britanija, podli sovražnici Grčiji. Tu čaka račun, ki ga bo plačala. **Grki sovražijo Italijo, sovražijo je bolj kot kateri koli drugi narod. To sovraštvo je globoko in neozdravljivo v vseh slojih grškega naroda po mestih, po vaseh, povsod. Na tem sovraštvu temelji tudi sodelovanje z Veliko Britanijo.** Dokazano je, da je Grčija že meseca maja nudila Franciji in Angliji svoja vojaška oporišča. Zato je bilo potrebno napraviti konec takemu stanju. To se je zgodilo 28. oktobra, ko so italijanske čete prekoračile albansko-grško mejo. **Epirske gore in blatne doline ne dovoljujejo nagle vojne, ki so jo pričakovali nekateri. Prav alpinska divizija, ki je pretrpela težke izgube, je zmagala.** L. 1935 sem dejal, da bomo polomili rebra negušu. Sedaj z enako gotovostjo zagotavljam, da bomo polomili rebra Grčiji. **Vseeno je, ali se bo to zgodilo v 2 ali v 12 mesecih.** Vojna se je **šele začela.** Mi imamo zadosti moštva in sredstev, da stremo vsak odpor Grkov. Angleška podpora nas ne bo mogla odvrniti od tega, da ne bi izvedli svoje trdne odločnosti in tudi ne bo mogla odvrniti od Grkov katastrofe, katero so hoteli in jo tudi zaslužijo. Kdor misli drugače ali dvomi me ne razume. **Kadar začnem kako stvar, ne neham prej, dokler je ne končam.**

Ob koncu se je pa Mussolini obrnil na člane fašistične stranke in dejal, **da mora stranka sedaj do skrajnosti okrepiti vse svoje sile in povečati svojo delavnost. V začetku vojne je bilo opaziti neki zastoj, odslej tega ne sme več biti.** Splošne mobilizacije ne bo. Pod orožje sta bila vpoklicana le dva letnika, na razpolago pa jih je še 31. Sedaj je pod orožjem milijon mož, ako bo treba, jih pa pride še 8 milijonov. **Zato stranka more in mora spet stopiti v boj na notranjem bojišču, politično, gospodarsko in duhovno. Mora se dvigniti in dvigniti mora tudi narod in ga rešiti vsega tistega, kar je ostalo od male buržoazije v širšem pomenu besede. Stranka mora vztrajati in podčrtati pomen sedanjih težkih razmer, da zagotovi moralno zdravje in gmotni obstoj naroda. Miroljubje je treba zasledovati in pobijati.** Skupno z Nemci tvori Italija blok 150 milijonov ljudi in ta blok ima zmago že v svojih rokah.

ODMEV GOVORA V ITALIJI

MILAN, 19. nov. Stefani. »Corriere della Sera« naglaša, da je Mussolinijev govor ponovno potrdil politično zmago sil osi. **»Velika vojna, kot jo vodita ti dve državi, se naravno ne more končati na mah. Treba je zadati sovražniku več težkih udarcev zaporedoma, tako da bo še težko ranjen končno le nehal brcati. Anglijo je treba smatrati za zmaja s sedmimi glavami, ki še žive, čeprav je del njih že odsekan.** Zdaj vedo že Angleži sami, da so izgubili vojno. Mussolinijev pregled položaja kaže, da je dober za sile osi. Nihče ne prikriva težkoč, ki jih bo treba še prebroditi in tudi ne žrtev, ki bodo še potrebne. Navdušen sprejem, ki ga je bil Mussolinijev govor deležen pri narodu, priča, da disciplinirana Italija razume veliki čas in da bosta nje meč in slava izšla povečana za vekomaj iz sedanje vojne.«

PRVI NEMŠKI KOMENTAR

BERLIN, 19. nov. Stefani. Diplomatska politična korespondenca piše o Mussolinijevem govoru, da je ta jasno in odločno potrdil odgovornost Velike Britanije za sedanjo vojno. Prav tako je Mussolini **izrekel odločno voljo, vztrajati v sedanji vojni do kraja.** Sile osi bodo po porazu Anglije ukrojile nov red Evropi, kateremu ne bo mogla prisostvovati Velika Britanija, ker stalno seje nered in razdor med narodi.

NAVDUŠENJE V ALBANIJI

TIRANA, 19. nov. Stefani. Mussolinijev govor je bil prenešen preko radia v Albanijo. Narod ga je poslušal, zbran pred zvočniki v trgovinah in javnih lokalih. Govor je izzval ogromno navdušenje med prebivalstvom. Po mestih so bile velike manifestacije za duceja.

Špansko vznemirjanje zaradi Južne Amerike

MADRID, 19. novembra. DNB. Vprašanje vzpostavitve ameriških baz v Urugvaju zadaje velike skrbi Španiji. Posebno vznemirjena je visokošolska mladina, ki daje izraze svojega nezadovoljstva v tisk. Univerzitetni sindikat, ki predstavlja vso špansko visokošolsko mladino, je poslal urugvajskim visokošolcem poslanico, v kateri naglaša, da urugvajska vlada zanemarja suvereniteto naroda, ker hoče največjo narodno vrednoto, svojo neodvisnost prodati tuji sili. Vzpostavljanje letalske in pomorske baze v Punto del Este pomeni za USA pravo okrepitev v ameriškem Gibraltarju. Španijo je zajela globoka bolečina zaradi sramote, ki jo dopušča urugvajska mladina v svoji domovini. Ne sme dovoliti, da se sklep vlade izvede. V prihodnjih dneh bodo španski odličniki govorili po radiu državam Južne Amerike, španska akademija znanosti bo poslala pozive vsemu tisku južnoameriških držav, naj ostanejo zveste načelom prvotne domovine.

BUENOS AIRES, 19. nov. DNB. Poslanik Urugvaja v Buenos Airesu je imel daljše posvetovanje z argentinskim zunanjim ministrom. Uradnega sporočila o vsebini pogovora ni, vendar sklepajo, da sta državnika razpravljala o obnovi USA v Urugvaju. Še pred dnevi je bila namreč Argentina obveščena, da ne bo Urugvaj ukrenil ničesar brez predhodnega posvetovanja z njo.

Skrbi in težave vichyjske vlade

VICHY, 19. nov. ZPV. Po Lavalovi vrnitvi iz Pariza se je sešla francoska vlada takoj k seji. Iz vrst diplomatov se je izvedelo, **da je imel Laval z zastopnikom Nemčije v Parizu podrobna posvetovanja o vprašanjih, ki se nanašajo na izselitev Francozov iz Alzacije in Lorene.** Razen tega so na seji francoske vlade govorili tudi o Lavalovi konferenci s španskim zunanjim ministrom Suñerjem. Pričakujejo se sklepi velikega pomena. **Popolnoma gotovo je, da se želi francoska vlada čimpreje preseliti nazaj v Pariz ali v Versailles. Zdi se, da se Nemčija temu ne upira.** Dalje je bilo ugotovljeno, **da se v nekih krogih vodi od zunaj ostra propaganda proti vichyski vladi, zlasti proti Lavalu in za de Gaullea. Ta propaganda izvira v glavnem iz vrst onih Francozov, ki simpatizirajo z Angleži.**

Nova ureditev nove Francije

VICHY, 19. nov. Reuter. Maršal Petain je napovedal novo totalitarno formo za vlado, ki jo bo dal Franciji. Govoril je v lyonski trgovski zbornici ter dejal, **da bo nova oblika dana že pred mirovnimi pogajanji. Francija bo razdeljena na 20 provinc, ali boljše rečeno gopodarskih pokrajin«. Na čelu vsake province bo svet, ki bo sestavljen od reprezentantov profesionalnih organizacij in korporacij z visoko avtoriteto, kakršno ima n. pr. ameriško najvišje sodišče.** Deloma bodo izvoljeni deloma pa bodo postavljeni za svoje zasluge za državo.

SPOPADI S SIAMCI V INDOKINI

TOKIO, 19. nov. DNB. Na meji med Indokino in Siamom je došlo v oblasti Laosa do spopada med indokitajskimi francoskimi četami in siamskimi edinicami. Siamska letala so preletela mejo.

TOKIO, 19. nov. DNB. Francoski poslanik v Bangkoku je dospel v Hanoj ter razpravljal z guvernerjem Indokine, Dequouxom. Posvet je v prvi vrsti namenjen teritorialnem zahtevam Siama. Dequoux je priredil zvečer banket, ki mu je prisostvoval poleg francoskega poslanika tudi šef japonske komisije in drugi odličniki

TOKIO, 19. nov. DNB. »Jomiuri Šimbun« izve iz Bangkoka, da je več siamskih častnikov odpotovalo v Singapur kjer se bodo posvetovali z angleškim vojaškim poveljstvom. Navzočni bodo tudi predstavniki USA ter se bodo domenili o skupni obrambi na jugu Azije.

MARTINIQUE BREZ KRUHA

FORT DE FRANCE, Martinique, 19. nov. CBS. Oblastva, ki priznavajo vichyjsko vlado, so objavila, da bo nekaj dni popolnoma zmanjkalo kruha, ker ni prišlo 8.300 vreč moke iz USA. Moka bo prispela šele koncem tedna.

Ameriška oporišča na Irskem?

RIM, 19. nov. ZPV. Angleški načrt za izkoriščanje pomorskih oporišč na Irskem, ki je naletel na odločen odpor predsednika de Valere, skušajo sedaj, kakor poroča »Corriere della Sera« iz Berlina, prikriti z nekim novim projektom, in sicer zaradi tega, ker so baje nekateri člani angleške vlade odločno proti Churchillovi nameri, da bi se irske baze osvojile s silo. Po tem novem projektu, ki ga je odkril londonski tisk, naj bi po angleškem neuspehu in neuspehu Kanade, ki je hotela zamenjati na Irskem Anglijo, **vzele Zedinjene države Severne Amerike irska oporišča v najem.**

POGAJANJA MED BOLGARI IN ROMUNI

SOFIJA, 19. nov. DNB. Dne 25. t. m. se bodo začela nova pogajanja med Bolgarijo in Romunijo v zvezi s priključkom južne Dobrudže in še nerešenih finančnih vprašanj.

ITALIJANSKE RIBIŠKE LADJE

RIM, 19. nov. Stefani. Trem italijanskim ribiškim ladjam, ki so ribarile v vodah na Južnem tečaju, je uspelo doseči Azore. Ladje so potem obšle angleško blokado ter dosegle špansko pristanišče, od koder so se skozi Gibraltar pretihotapile v neko francosko luko.

DVA NOVA POSLANIKA V ANKARI

ANKARA, 19. nov. Anat. ag. Predsednik vlade je sprejel novega francoskega in japonskega poslanika, ki sta mu izročila akreditivna pisma.

BORZA. Curih, 19. XI. Devize: Beograd 10, Pariz 9.45, London 17.12, Newyork 4.31, Milan 21.75, Madrid 40, Berlin 172.50, Budimpešta 84.

Mariborska napoved: Oblačno, megleno in tiho vreme. Včeraj je bila maksimalna temperatura 13.6, danes minimalna 3.4, opoldne 6.2. Padavin je bilo včeraj 0.7 mm.

Velika javna in socialna dela pobreške občine

Pod vodstvom pobreškega župana g. Stržine Karla je imel sinoči občinski odbor pobreške občine sejo, na kateri je rešil več važnih vprašanj, ki ne trpijo odlašanja.

Na podlagi nove uredbe o minimalnih mezdah se bo sklenila z občinskimi delavci, v poštev jih pride okoli 20, kolektivna pogodba. Na treh ljudskih šolah na pomeriju občine, in sicer na Pobrežju, Teznem in v Mariji Brezje, se bodo ustanovile zimske kuhinje za revnejše učence, ki jih je okoli 600. Stroški bodo znašali okoli 100.000 din.

Pobreška občina se pogaja z akcijsko družbo Silos, glede prodaje primerne parcele, kjer naj bi se zgradilo veliko skladišče za sadje. V poštev pride predvsem Tezno, ker je tam dovolj vode, električnega toka in dobre prometne zveze, poleg ostalega tudi železniška, tako da bo brez velikih težkoč mogoče speljati do skladišča industrijski tir. Stroški za to pridobitev bodo znašali več milijonov. Od banovinske uprave je prejela občina znesek 20.000 din za razna javna dela. Popravili bodo Masarykovo in Cvetlično ulico na Pobrežju, Vodnikovo na Teznem ter zgradili novo cesto v Dogošah.

Za otroke pobreških občanov, ki posečajo mariborske meščanske šole, mora pobreška občina prispevati letno 91.000 dinarjev. Rešeno je tudi vprašanje zaklonišč poleg šol, kamor bi se v slučaju potrebe lahko zatekla mladina. Stroški za gradnjo bodo znašali okoli 60.000 din.

Alzacija in Lorena, večno sporno jabolko med Francozi in Nemci

Usoda Lotarinške po porazu pri Sedanu

Nemški zgodovinar o političnem trenju v deželi, ki se ni mogla nikoli pomiriti z novim stanjem

Po porazu **NAPOLEONA III.** pri Sedanu so bile 20. maja 1871 izmenjane med Francijo in Nemčijo ratifikacijske listine mira v Frankfurtu. **Francija je morala odstopiti Al-**

zacijo in Loreno, povrhu pa še plačati pet milijard frankov vojne odškodnine. Alzacija in Lorena, ki sta šteli tedaj 1,550.000 prebivalcev, sta postali domena nove politike, ki se je v nadaljnjih desetletjih burno izživljala ter prikazala vse komponente upornega prebivalstva.

V svoji knjigi »Die wirtschaftliche Entwicklung Elsaß-Lothringens 1871—1918« navaja nemški zgodovinar Schlenker naslednje zanimive ugotovitve:

Diktatura v okupirani deželi

Po zmagi nad Francijo je prišel za prvega generalnega guvernerja v Alzacijo in Loreno knez Bismarck-Bohlen. Prve stroge ukrepe je izdal glede šolstva: ustanovljeni sta bili dve učiteljišči, šolski pouk je postal obvezen, učni jezik nemščina. Vzpostavile so se vse trdnjave, gradile železnice. Maja 1871 so bile prve občinske volitve, septembra je prevzel upravo dežel hesenski nadpredsednik von Möller. Njegovo prvo dejanje je bila obnovitev po Francozih zaprte strasbourške univerze, za katero so kmalu zbrali po Nemčiji 300.000 zvezkov in knjig.

Odloči se: Francoz ali Nemec

Dne 7. marca 1872 je bila uvedena za obe deželi opcija. Z njo je bilo določeno, **da se mora vsak prebivalec izjaviti, ali je Nemec ali Francoz. Slednji bodo morali brezpogojno zapustiti deželo. Do 1. okt. 1872 se je kljub vsemu pritisku javilo 150.000 odločnih Francozov. Oblastva se niso upala izgnati vseh, šlo je pa preko meje vendarle 50 tisoč franc. optantov.** Ti so tvorili poslej v Parizu jedro francoske iredente z edino željo, da Sedan in beg iz domovine čimprej maščujejo. Njim na čelu je bil kasnejši predsednik vlade Raymond **POINCARE.**

Po diktaturi k deželni upravi

Leta 1873 so nemške oblasti privolile v delno sodelovanje prebivalstva v deželni upravi. Zakon z dne 12. februarja 1873 je podvrgel vse šolstvo državni upravi, duhovništvo in šolske sestre so povsod zamenjali z učiteljilaiki. Dne 1. oktobra istega leta so **ukinili v šolah francoščino in namesto nje vstavili 5 ur nemščine na teden.** Vsi protesti in prošnje celo iz nemško govorečih občin so bile zaman.

Porazne volitve za novi režim

Dne 1. januarja 1874 je prenehala diktatura. Uvedli so državno upravo. Izvoljenih je bilo prvih 15 poslancev, toda **kljub temu, da je bila avtonomistična skupina že prej na delu, so izpadle volitve kot močan protest. Pri okrajnih volitvah 1874 so zmagali avtonomisti.** Dne 29. oktobra 1874 je deželni odbor do bil nova pooblastila. **Pri državnozborskih volitvah 10. januarja 1877 so zmagali avtonomisti že v petih volivnih okrajih.** Pod pritiskom razmer je bilo optantom, ki so služili v francoski vojski, dovoljeno, da se vrnejo domov. Mlajši so vstopili v kadrovsko službo pri nemški vojski.

Decembra 1877 je deželni zbor izrazil željo, da bi državni upravitelj imel svoj sedež v Alzaciji. Obiski cesarja Viljema I. 1876 in 1877 na manevrih v Alzaciji in Loreni naj bi prebivalstvo približali Nemčiji. **Toda agitacija Franciji naklonjenih ljudi, posebno duhovščini, je uspelo, da je bilo do tega zbližanja še daleč.**

Pod vlado avtonomije

Dne 4. julija 1879 sta deželi dobili avtonomijo. V Strasbourg je prišel državni upravitelj, ki so mu stali ob strani državni tajnik in štirje podtajniki. Poseben državni svet je bil upravitelju v pomoč, število deželnega zbora se je povečalo od 34 na 58 poslancev. Ta je lahko sklepal samostojno zakone in vlagal pri državnem zboru peticije. Politično življenje liberalnih avtonomistov je vodil v Strasbourgu rojeni Avgust Schneegans (1835 do 1898), **ki se je kot alzaški poslanec v francoskem parlamentu pri vladi v Bordeauxu odločno zavzemal proti sklenitvi miru z Nemčijo. Pri miru je optiral za Francijo, se izselil,** toda kasneje zopet vrnil. Umrl je kot nemški generalni konzul v Genovi.

Po drugi volivni zmagi — ostra reakcija

Dne 1. oktobra 1879 je **stopila nova ustava v veljavo.** Državni upravitelj je postal generalni feldmaršal E. v. Manteuffel. Ta je skušal približati se prebivalstvu zasedenega ozemlja s politiko popuščanja, kar v Nemčiji niso odobravali. Uradni jezik je postala izključno nemščina, tako tudi v vseh šolah zasedenega ozemlja. **Pri državnozborskih volitvah 1881 in 1884 so spet zmagali Franciji naklonjeni avtonomistični krogi v vseh 15 okrožjih. Državni upravitelj je bil primoran, reagirati zelo ostro. Prepovedal je vse liste in razpustil društva. Seveda je naletel na nov odpor, kar se je pokazalo tudi pri nakupu državnega tobaka:** tobačna manufaktura v Strasbourgu je imela velike izgube.

Po tretji volivni zmagi — veleizdajniški proces proti frankofilom

Po Manteuffelovem debaklu je prišel 10. oktobra 1885 za državnega upravitelja Alzacije in Lorene dotedanji nemški poslanik v Parizu knez Ch. v. Hohenlohe-Schillingsfürst. Moral se je boriti s posledicami prejšnjih uprav. Tako so tudi dopolnilne volitve v državni zbor 1887 prinesle zmago protinemško orientiranim poslancem. Stroga preiskava je dognala, da so vodilne osebnosti alzaško-lotarinškega političnega življenja imele tesne stike s francosko patriotično ligo. Veleizdajniški proces, ki je sledil, se je končal z ostrimi kaznimi za prizadete. V Berlinu so že pomišljali, da znova uvedejo diktaturo, toda po zaslugi Hohenlohea je ustava ostala. S posebnim zakonom so 22. maja 1886 uvedli stroge ukrepe za prehod francoske meje in reducirali obisk Francozov v deželi na minimum. Posledice v razburjenem prebivalstvu so bile tolikšne, da so morali te zakone omiliti. Predpisi glede uporabe nemščine v javni upravi in šolah so bili znova poostreni, **župane je poslej imenovala le vlada.**

Deželi pod novo nemško ustavo

Leta 1910 so v Nemčiji z veseljem sprejeli sklep, da **se je v Alzaciji in Loreni ustanovilo učiteljsko društvo, ki je sklenilo pristopiti k državni zvezi. Temu koraku sta se odločno uprla šolja v Strasbourgu in Metzu.** Med njima in državnim upraviteljem je prišlo do ostrega obračunavanja glede pojmovanja zakonov in učiteljskih svoboščin. Učitelji so protest duhovščine zavrnili.

Z novo državno upravo je postala tudi Alzacija Lorena zvezna država Nemčije. Državna uprava **se** je izvajala v imenu države po cesarju. Deželi sta dobili tri glasove v zveznem svetu, ki pa niso veljali v primeru, če bi v njem imela Prusija večino. Tudi če bi prišlo vprašanje državne ustave v razpravo, ti trije glasovi ne bi imeli veljave, **češ da Alzacija in Lorena nista sodelovali pri ustanovitvi države.** Uradništvo je imenoval poslej cesar, državni upravitelj je dobil svoje ministrstvo z dvema zbornicama, ena s 46, druga s 60 člani. Polovico teh imenuje cesar. **Pod silo razmer so morali v francosko govorečih krajih znova uvesti šolski pouk v francoščini.**

Katoliška duhovščina s Francozi

V opoziciji proti novi ustavi, ki je zelo okrepila moč Prusije, so sodelovali tudi predstavniki Alzacije in Lorene. Protinemško gibanje, ki ga je vodila organizacija »Souvenir français«, so podpirali tudi duhovniki in katoliški poslanci v Nemčiji. Vlada je svarila, toda naletela je le na odpor pri centrumu. Ta je tudi **zahteval, naj se v Alzaciji in Loreni uvede obvezen francoski pouk v vseh ljudskih šolah.** Proti vodji tega predloga, poslancu župniku Wetterlu je posebno nastopal gimnazijski direktor v Colmarju, Gneisse. Župnik je Gneissea smešil s karikaturami, ki jih je delil v šoli. Zaradi njih je moral za dva meseca v ječo. Stvar je bila kasneje predmet žgoče debate v deželnem zboru.

Politično vrenje pred svetovno vojno

Maja 1910 so uvedli Nemci v 21 občinah Metza in Diedenhofena nemščino kot uradni jezik. Mnogo razburjenja med prebivalstvom Alzacije in Lorene je prožil odlok maja 1911, da se zaradi ostrih napadov deželni zbor v Strasbourgu razpusti. Še večja politična razračunavanja so sledila, ko je 13. maja 1912 dospel v Strasbourg cesar Viljem II., o katerem so tedaj »Lotharingische Volksstimme« napisala, da »je prišel tja samo zato, da je izdal povelja za nov razpust deželnega zbora.«

Tako je potekalo politično nezadovoljstvo avtonomističnih in francosko orientiranih krogov do poletja 1914, ko so na tleh Alzacije in Lorene, večnega spornega jabolka med Germani in Romani, znova zagrmeli topovi in je zmaga po štiriletni vojni priključila deželo Franciji. Kako je to prehodno ozemlje med dvema sprtima sosedoma ob Renu postalo spet prizorišče nove vojne, je vsem še v spominu. Usoda Lotarinške, ki se zdaj selije iz nje, bo pa predmet razprave v posebnem poglavju.

-ine

Jugoslavija je močnejša kot kdaj koli prej

V vsem sedanjem previranju po svetu vodi Jugoslavija jasno in določeno politiko. Nobene provokacije s katere koli strani ne morejo zaokreniti nje smer na drugo pot. Odločena, da v novi Evropi, v kateri bo sodelovala, zagotovi sebi pravo mesto, ki ji odgovarja po moči naroda, po značaju dežele in zgodovinski misiji, **predstavlja Jugoslavija danes močnega činitelja, s katerim se mora računati pri vsakem političnem računu.**

Jugoslavija je danes močnejša in odločnejša kot kdaj koli prej. V evropski kataklizmi je ohranila popolno svobodo akcije, računajoč pri tem na svoje življenjske interese ter zavedajoč se svoje nacionalne in evropske odgovornosti. To svojo politiko bo nadaljevala v sodelovanju s silami, ki ustvarjajo novo Evropo. Ve, da bodo pri tem njeni interesi spoštovani in očuvani, piše beograjsko »Vreme«.

Zveze Trsta preko Jugoslavije z zaledjem

»Il Regime Fascista« polemizira s pisanjem milanskega lista »Il Sole« glede položaja Reke, Trsta in Benetk v novi ureditvi Evrope. V članku pravi, da milanski list zastopa smela poglavja, je pa še nadahnjen z duhom preteklosti. Nasprotuje temu, da bi se Trst proglasil za svobodno luko na Jadranu, ker **fašizem ne more dovoliti, da bi postal Trst zatočišče Židov, Levantistov, Grkov in drugih. Dvig blagostanja mesta za ceno narodne celine bi bil predrag.** Člankar nadaljuje: »Z bivšo Avstrijo in Madžarsko je Trst zvezan po železnicah, ki vodita preko Ljubljane in Maribora ter preko Podbrda, v obeh primerih torej preko Jugoslavije. **Dve veliki prometni progi sta pretrgani nekaj desetin kilometrov od Trsta z mejo, ki ni nemška. Vendar ni težko rešiti ta problem, ker gravitira zdaj Jugoslavija k osovinskemu gospodarstvu. Treba je le najti originalen in lahek način, ki bi vodil račun o jugoslovanskih interesih in ki bi radikalno rešil vse neodložljive probleme naglega prometa med dvema zaveznicama, Italijo in Nemčijo, ob enem pa utregel odnošajem med tržaškim pristaniščem in celinskim zaledjem.«**

Hore Belisha - Bitoljčan

Zanimivo kurioziteto prinaša sarajevska »Jugoslavenska Pošta« iz Bitolja. Ta je imel nekdaj bogat židovski ghetto. Tu da se je rodil tudi bivši angleški vojni minister, Hore Belisha. Njegov oče Bohore Belisha je živel v bitoljskem ghettu. Kasneje se je odselil v Solun, od koder je mladi Hore odšel v London, kjer se je povzpel do slave vojnega ministra...

Še drugo ime je vezano na slavni Bitolj. Pokojni predsednik turške republike, Atatürk, je zahajal v vojaško šolo v Bitolju. Ob zatonu sultanove Turčije je bil namreč Bitolj važen vojaški center. Vojna akademija v Bitolju je bila ognjišče mladoturških zarotnikov proti gnilemu sultanatu.

Kultura

Sodobna slovaška poezija

Ljubljanska revija »Dejanje« si je nadela nalogo seznaniti slovensko javnost s sodobno slovaško poezijo, in sicer direktno potom prevodov značilnih pesmi posameznih slovaških pesnikov, kakor tudi s primernim esejističnim prikazom, ki ga je napisala Avgusta Gaberščik-Smolejeva v letošnji 8. številki pod naslovom »Obraz slovaške lirike«. Avtorica pravi, da je pomenila svetovna vojna v letih 1914—1918 usodni prelom ne samo v življenju slovaškega naroda, ampak tudi v njegovem kulturnem ustvarjanju, pred vsem pa v poeziji.

Po svetovni vojni so nastale na slovaškem Parnasu docela nove literarne struje, oplojene po tokovih v velikem kulturnem svetu. Odraz so našli tam vsi »izmi«, od ekspresionizma in socialne tendenčnosti do surrealizma, a le malo je dala povojna Slovaška pesnikov, ki bi se bili naslonili na staro slovaško tradicijo. Avtorica našteva nato vse glavne predstavnike slovaške povojne lirike, najprej Janka Jsenskega, ki je bil rojen že leta 1874 a je krepko posegel tudi v povojno dobo. Ta in Razus sta bila še najbolj zakoreninjena v stari tradiciji. V prvi povojni dobi sta se najkrepkeje uveljavila Jan Smrek in E. B. Lukač, dva subjektivista, predstavljajoča vsak svojo smer. V socialni tendenčni poeziji so nastopili Jan Rol-Poničan, Laco Novomeský in še nekateri. Katoliško pesništvo so ustvarili K. Sidor, Urban, Nižmanský, Hruškovský itd. Naslednja skupina so ruralisti ali agraristi, katere predstavljajo mimo ostalih Andrej Žarnov, Nižnanský, Kralj in Hečko. Nekateri izmed teh so v novejšem času prešli v slovaški nacionalizem. Netendenčna poezija je našla svoje najkrepkejše predstavnike v Pockodem Pogorielovu, Geraldiniju (prevajalcu iz slovenske lirike), Dilongu, Hlbini in Harantu.

To je le bežen pregled nekaj struj in imen. Prevodi, ki so objavljeni v »Dejanju« (prej in v tej številki) nas pa prepričujejo, da ima slovaška sodobna lirika sicer nekaj močnih sil, da pa se po svoji moči le ne da primerjati z našo slovensko.

Razen tega objavlja 8. številka »Dejanja« vrsto drugih zanimivih prispevkov, tako Edvarda Kocbeka esej »Kristjan v svetu«, iz katerega je »Večernik« že objavil nekaj značilnih citatov, Iva Pirkoviča esej »Logično vrednotenje izkustvene znanosti«, Ceneta Vipotnika ciklus »Iz potepuških pesmi«, Antona Slodnjaka odlomek iz še neobjavljenega romana o Francetu Levstiku ter knjižna poročila o Kozakovih »Maskah«, Pahorjevem »Gorjanu« in knjigah Mladinske Matice. -r.

k. **Knjiga za vsakogar.** Izšel je pravkar II. zvezek mariborske knjižnice pod gorenjim naslovom z novimi prevodi krajših del Maksima Gorkega: Šest in dvajset in ena, Jemeljan Piljaj, Pred obličjem življenja in Življenje M. Gorkega. Naroča se v Mariboru, Sodna ulica 26-III.

k. **Uspeh Zorana Mušiča v Beogradu.** Naš mladi mariborski akad. slikar Zoran Mušič je dosegel na svoji nedavni razstavi v Beogradu vsestranski moralni in tudi gmotni uspeh. Prodal je 8 slik.

k. **Razstava Eda Deržaja v Zagrebu.** Te dni je odprta v Ulrichovem salonu v Ilici v Zagrebu razstava slovenskega slikarja Eda Deržaja. Razstavljenih je okoli 50 slik, večinoma naših alpskih krajin: olja, akvareli in risbe. To je že druga Deržajeva razstava v Zagrebu.

k. **Smrt dramatika Tučića.** V New Yorku je umrl v 67. letu starosti hrvatski pisatelj in dramatik Srdjan Tučić. Pri nas Slovencih je bil znan po svoji drami »Golgota«, ki so jo vprizorila vsa naša gledališča, pa tudi mnogi diletantski odri.

k. **Razstava Jerolima Mišeja.** V nedeljo je bila v Umetniškem paviljonu v Zagrebu odprta razstava del znanega hrvatskega slikarja Jerolima Mišeja. Miše je sedaj profesor na beograjski umetnostni akademiji.

VILJEM I.
zmagovalec pri Sedanu 1870/71.

Gospodarske vesti

Modernizacija jugoslovanskega cestnega omrežja

Na tem mestu smo že ponovno opozarjali na stanje naših cest in na nujnost, da se čimprej izboljša. V zadnjem času je to vprašanje ponovno na dnevnem redu različnih konferenc itd. ter izgleda, da bo vendarle njegovo reševanje pospešeno. Zato nikakor ne bo odveč, če si ogledamo dosedanje reševanje tega problema in nove načrte za bodočnost ter finančne možnosti za njegovo realizacijo, to prikazuje »Südost-Echo« v dopisu iz Beograda.

Prva leta so bili v vsaki pokrajini pri nas različni predpisi o gradnji cest. Enoten zakon je bil izdan šele 8. maja 1929. **Do l. 1938. je bilo v Jugoslaviji komaj 56 državnih cest v dolžini 10.257 km in v širini 6 do 8 m. Banovinske ceste I. in II. reda so merile 15.092 oziroma 14.813 km.** Po končani vojni so bile vse ceste v tako slabem stanju, da je bilo nujno ·

DELO NA RAZRUŠENIH MOSTOVIH IN NEUPORABNIH CESTAH

Toda šele mnogo kasneje so bili podvzeti odločnejši koraki k napredku. L. 1930. je razglasilo gradbeno ministrstvo **petletko za rekonstrukcijo cest,** ki bi naj obsegala 2.500 km. Toda težko finančno stanje države je preprečilo tudi izvedbo tega načrta. **V 10. letih je bilo zgrajenih komaj 1492 km cest z mostovi.** Dograjena sta bila dva velika mostova: čez Savo 1934., čez Donavo pa že 1930. Pospešena delavnost je nastopila šele 1935. V tem letu je bil izdelan

NOV PROGRAM CESTNIH DEL,

ki je osegal zgraditev mednarodnih zvez za težki promet in dovršitev še neizgrajenih državnih cest, izboljšanje državnih cest po mestih in okolici, da bi bile sposobne za težak tovorni promet, izboljšanje vseh drugih cest itd. Do konca 1937 je bilo izgrajenih 540 km novih cest (230 km za težak tovorni promet s kockami in betonom). **Od 1918-38. I. je bilo zgrajenih za težak tovorni promet 413.6 km. V primernem stanju je bilo za lažji promet 9.496.3 km** s še neizgrajenimi državnimi cestami (374.7 km) je bilo državnih cest 10.257.6 km. Od banovinskih cest pa je bilo primernih za težji promet samo 94.4 km!

Gospodarski napredek Jugoslavije je privedel v zadnjih letih do večje **motorizacije** in s tem postavil tudi večje zahteve za cestno omrežje. Kljub temu, da si je vsaka vlada postavila za nalogo izboljšanje cest, je bilo storjenega le malo. Potreben je ogromen napor, sa jih je

LE 4.3% MODERNO GRAJENIH.

Načrt bodočih del obsega 2.035 km cest za težak in hiter mednarodni promet, To so ceste Beograd - Niš - Skoplje - meja (610 km); Beograd - Zagreb - Ljubljana - Jesenice - meja (675); Beograd - Novi Sad - Subotica - meja; Beograd - Pančevo - Vršac - meja; Niš - Pirot - meja; Ljubljana - Sušak (140 km). **Skupina cest za lažji mednarodni in notranji promet obsega 2.185 km in 6 cest,** med njimi Ljubljana - Logatec - meja (60 km), Ljubljana - Celje - Maribor (155 km). Povprečna širina pri obeh skupinah bo 7 m. Za prvo skupino znaša posojilo 2 milijardi din. Prvi del gradenj obsega **jugosl. sektor cestne linije Calais-Carigrad** (Horgoš - Novi Sad - Beograd - Caribrod) dolg 577 km. Dela bi morala biti letos zaključena, pa je zgrajenih šele 54% ali 114 km asfaltne ceste, 21% ali 45 km iz malih kamnov 24% ali 51 km iz cementnega betona.

Dosedaj je bilo večinoma na račun reparacij zgrajenih okrog **15 železobetonskih mostov,** med njimi čez Soro pri Medvodah in čez Kolpo pri Metliki. Njihova dolžina znaša 9.506.50 m. Bilo pa je zgrajenih še **400 manjših betonskih in kamenitih mostov.**

30% PROMETA JE MOTORIZIRANEGA,

zato stremijo danes za tem, da bi vse nove gradnje zgradili temu primerno. Zato skušajo graditi ceste z širino 7 m, minimalnim radijem 250 m in vzponom 6%.

Financiranje cestnih del omogočajo redni proračuni in posebna posojila. L. 1939. je vlada ustanovila **cestni fond,** neodvisno od že obstoječih banovinskih cestnih fondov. Vanj se steka $^{2}/_{3}$ vseh dohodkov trošarine na cement in bencin in $^{2}/_{3}$ vseh davkov na motorna vozila. — Prvo leto bi moralo biti predvidoma 80 milijonov din dohodka, pozneje pa še več. Na te dohodke je bilo najeto posojilo, ki bo z njimi amortizirano. **Za zadnji 6 letni načrt iz l. 1938. je na razpolago 2 milijardi din** (od tega 209 milijonov za slovenske ceste). Do konca l. 1939. je bilo od tega zgrajenih 802 km cest. Vrednost cest zgrajenih od 1935-39 znaša 620 milijonov, onih, ki se še gradijo pa 190 milijonov din. Razpisane so licitacije za 41 milijonov. **Gradbeno ministrstvo ima na razpolago**

4 MILIJARDE POSOJIL ZA CESTE IN MOSTOVE.

48 milijonov odpade na mednarodne, drugo na ceste po banovinah (dravska 18 milijonov). V cestni fond je bilo do 1. jan. 1940 vplačano 120 milijonov, letni čisti dohodek pa znaša 81 milijonov din.

Verjetno bodo **dohodki cestnega fonda v sedanjih časih nazadovali** in ne v najmanjši meri zaradi omejenega konsuma bencina. Zato je sklenjeno najeti pri **DHB kredit 250 milijonov din za 8 let.** Izvedba 6 letnega načrta za cestna dela je odvisna pač od preskrbe potrebnih denarnih virov. Pri intenzifikaciji cestnega omrežja je pomoč nemške tehnike za gradnjo cest vedno na razpolago.

Bodo cene olju znižane?

Nekoliko slaba letina (posebno v pogledu oljne repice) je dala letos približno kritje za okrog 80% normalne potrebe. Primanjkljaj pa smo »pokrili« z racionalizacijo v avgustu, septembru in oktobru. Glede porazdelitve razpoložljivih količin olja, so se merodajni postavili na stališče, da je bolje, če se deli olje enakomerno po mesečnih obrokih za ves čas, dokler ne bo prišlo na trg novo blago. Bolje se je utesniti ta ali oni dan med tednom, kot pa da bi se izpostavili pomanjkanju v dveh ali treh mesecih. Cena olju bo verjetno znižana. Zagrebški urad za kontrolo cen zahteva na podlagi točnega pregleda, ki ga je izvršil v zagrebški tvornici olja, tako ceno, ki bi pri konsumu odgovarjala ceni din 19.50, z eventualnimi dodatki morebiti 21 din liter. Sedanja cena pa je 26 din. Če bi torej bil izveden predlog zagrebškega urada za kontrolo cen, bi predstavljalo to precejšnje znižanje. Potemtakem je bila menda kalkulacija, po kateri je bila izvršena odobritev cen, sprejeta preveč na naglico. Tovarne navajajo proti nameravanemu znižanju seveda precej razlogov, vendar se nadejamo, da bo vseeno prišlo do takega kompromisa, ki bo znatno znižal cene olju. Bojazen, da bi cenejše olje zaradi višjih cen masti imelo za posledico prevelik konsum olja, ne more biti utemeljena. Posebno še pri racionalizirani prodaji olja na ono mero, ki jo razmere dopuščajo.

Statistika naših industrijskih podjetij

Po uradnih podatkih je bilo 1. januarja letos v naši državi 3254, leto prej pa 3455 industrijskih podjetij. Torej smo nazadovali za 201 podjetje. Največje nazadovanje zaznamuje področje zagrebške industrijske zbornice, kjer znaša 32%! Najbolj so nazadovala podjetja za proizvodnjo gradbenega materiala (471 na 422), pa tudi pri drugih panogah, izvzemši kovinsko industrijo (porast od 199 na 206) in elektroindustrijo (od 252 na 271). Število podjetij po področjih industrijskih zbornic je bilo 1. jan. t. l. sledeče (v oklepaju stanje 1. I. 1939): Beograd 712 (690), Zagreb 539 (793), Ljubljana 415 (414), Osijek 172 (161), Split 190 (172), Banja Luka 48 (55), Novi Sad 711 (710), Sarajevo 217 (215), Dubrovnik 24 (24), Podgorica 42 (42) in Skoplje 184 (172). Napreduje predvsem industrializacija na beograjskem področju, kot dokazujejo gornje številke. Razvoj pa se še vedno nadaljuje v to smer, kot smo že pred dnevi opozorili s številčnimi podatki o gradnji industrijskih obratov v letošnjem letu. Nekaj več napredka zaznamujejo še Osijek, Split in Skoplje, dočim je drugje stagnacija ali celo občutno nazadovanje. To velja posebno za Zagreb, kar je pa vprašanje zase.

g. **V trgovinski register** je bila vpisana »Tiskovna družba z o. z., Maribor«, glavnica 200 tisoč din, poslovodja Ivo Višnjevec.

Družba za uvoz koksa in premoga

V beograjskih gospodarskih krogih govorijo, da bo vlada v najkrajšem času izdala uredbo, po kateri se bo ustanovila družba za uvoz koksa in premoga. Vse firme, ki so registrirane kot uvozniki premoga in koksa, bodo morale pristopiti novi uvozni družbi. Naloga družbe bo, da skrbi za centraliziran uvoz premoga in koksa in da uvožene količine pravično deli na posamezne firme. Na ta način mislijo pri nas urediti vprašanje uvoza premoga in koksa. Ali bo to enotno upravljanje z uvozom premoga in koksa tudi v resnici imelo za posledico povečanje in ureditev uvoza, pa je vsekakor še vprašanje.

g. **Trgovinski inspektorati** bodo ustanovljeni po vsej državi kot organi ravnateljstva za notranjo trgovino. Ustanovljen bo poseben svet za gospodarsko politiko, ki je predviden v uredbi o prenosu poslov trgovine in industrije na banovino Hrvatsko.

g. **Obresti inozemskim dobaviteljem** smejo uvozniki brez poprejšnjega dovoljenja odobriti v svojih knjigah za dolgove na blagu samo, če obrestna mera ne presega 4 odst. in če se ne nanašajo na daljšo dobo od treh mesecev. Za odobritev obresti in dolgov na blagu v ostalih primerih ter sploh za transfer v inozemstvu je potrebno dovoljenje deviznega ravnateljstva Narodne banke.

g. **Pravilnik o eksportnih klavnicah** je že izdelalo ravnateljstvo za zunanjo trgovino ter ga je sprejel tudi svet za zunanjo trgovino.

g **V Nemčiji** je bilo začetkom letošnjega leta (ne vštevši Sudetov in vzhodnih oblasti) skupno 5771 delniških društev s skupnim kapitalom 20.3 milijarde RM.

RUBY M. AYRES:

DRUGI MEDENI TEDEN

ROMAN 38

— Horacij pa bo poslej odrekel Jimmyju redne prispevke. In potem?

Kristina se je prijela za senca in vzkliknila:

— Moj Bog, kako je vse to strašno. Kaj bo potem pričel?

— Delal bo kot delajo drugi ljudje!

Toda Kristina ni hotela o tem ničesar čuti.

— Prosila bom Ketteringa, naj tega nikar ne sporoči Horaciju.

Gladys se je suho nasmehnila.

— Seveda, Ketteringa boš skoraj spet videla, — je jedko pripomnila.

17

JIMMY SE RAZBURJA

Ves teden je minil predno se je Jimmy zavedel, da je Kristina menila zares, ko mu je predlagala, da se šest mesecev ne vidita, niti ji v tem času ne sme pisati. Sprva je še upal, da bo Kristini sami žal ter mu bo že čez nekaj dni sporočila, naj pride k njej. Ne, saj ni mogel verjeti, da bi Kristina, to dobro in nesebično dekle, mogla vztrajati pri svoji besedi.

Kadar koli sta se s Sangsterjem sešla, se je razburjal in divjal radi tega.

— Bil sem zares blazen, da sem ji dovolil oditi. Pravica je vendar na moji strani. Lahko bi bil vztrajal pri tem, — je vznemirjen zapičil oči v svojega prijatelja. — Pravim ti, lahko bi bil vztrajal pri tem, — je ponovil.

Sangster ga je samo pomembno pogledal.

— Nič ne pravim, da ni res. Toda bolje je, da je tako kot je. Pusti jo nekaj časa samo in videl boš, da bo še vse dobro končalo.

— Popolnoma me bo pozabila. In kaj potem? — ga je potrto vprašal Jimmy. Kajpada, kaj takega, to bi bilo imenitno, kajne?

— Brez dvoma si Kristina misli, da si sam tako želiš.

Jimmy mu je zabrusil v obraz, da je osel. Jezno je zagnal cigareto v kot in topo strmel v strop.

Ta teden se je zdel Jimmyju kot brez konca. V klub ni šel. Člani kluba so vedeli o njegovi zadevi. Mučno bi mu zatorej bilo, poslušati z vseh strani dovtipe in zbadljivke.

Teden dni šele poročen, a sta že narazen z ženo!

Ob misli na takole zbadljivko ga je streslo po vsem telesu. Bolelo ga je, ko ga je izdala Cynthija. Toda tale zadeva! Da, to je še globlje ranilo njegov ponos!

— Če se ne motim, si mi obljubil, da pojdeš ob priliki v Upton House in nekoliko pogledaš, kako je tam, — je zagodel proti Sangsterju. — Še nisi bil, kajne? Zdi se mi, da tudi ne boš šel...

— Dragi prijatelj...

— Prihrani si tega dragega prijatelja, — ga je osorno zavrnil Jimmy. — Če imaš namen, potem pojdi. Če se Kristini kaj zgodi, sem vendarle jaz odgovoren.

— Pojdi torej sam tja!

— Obljubil sem ji, da ne pridem, razen če bi me sama poklicala. In če bi bil ti zares dober prijatelj...

Končno pa je Sangster privolil. Sicer ga izlet ni prav nič mikal, toda rad bi spet videl Kristino. Proti koncu tedna je odšel zgodaj zjutraj, ne da bi Jimmy o tem kaj vedel. Vrnil se je pozno zvečer. Jimmy ga je v njegovem stanovanju v predmestni četrti Bloomsbury že pričakoval. Ko ga je zagledal, se je Sangsterju prvič zazdelo, da je videti Jimmy precej postaran. Shujšal je precej in oči je imel vdrte. Ko je Sangster vstopil, ga je Jimmy nervozno nahrulil:

— Lahko bi mi bil povedal, kam greš! Ves dan že čakam nate. Povej mi, kje si bil!

— Obiskal sem tvojo ženo... prav nič se ni zgodilo.

— S tem hočeš reči, da je nisi videl?

— Ne... kajpada da sem jo videl.

— No, dobro! — Jimmyjev glas je bil zares čuden. Sangsterju se je zdelo, da bodo temu izgubljenemu možu zdaj zdaj počili živci.

— Zdela se mi je precej dobre volje, — je pričel prav polagoma Sangster. Govoril je previdno, kot bi izbirčno tehtal besede. — Pri njej je bila gospodična Leightonova. Vsi trije smo pili čaj.

— V Upton House?

— Da.

Jimmyju so zažarele oči.

— Kakšen je ta stari dom? — je drhteč vprašal. — Grom in peklo! Želel bi imeti toliko denarja, da bi ga mogel kupiti! Saj si ne moreš misliti, kako krasne dni sem ondi preživel!

— Rad ti verjamem...

— Ali slutim, da je dom menda že prodan!

— Prodan!

— Da. Neki gospod Kettering, prijatelj tvojega brata, ga namerava kupiti za vsako ceno. Če je kupčija sklenjena, tega natančno ne vem...

— Kettering! — je Jimmy presenečeno vzkliknil. — Kettering, ta naduti osel!

Sangster se je smejal.

— Reči moram, da ni videti nadut. Zdel se mi je kaj prijeten človek.

— Ali je bil tudi tam?

— Da... Po vsem, kar sem bil slišal, mora stanovati nekje blizu. Na vsak način pa je videti, da je zelo dober prijatelj tvoje žene in gospodične Leightonove.

(Dalje.)

Novice

Kaj je dognala preiskava o bombardiranju Bitolja

Uspešno zaključena preiskava o bombah na Bitolj — Katastrofa angleškega letala v Črni gori — 11 novih ranjencev v Bitolju

Naš kralj Peter II. je nakazal za bitoljske žrtve znesek 100.000 din, katere bo predsednik občine razdelil med oškodovance. Prebivalstvo prizadetega mesta je to gesto sprejelo z najtoplejšimi čustvi.

Iz poročila agencije Avale posnemamo, da je anketna komsija, ki je imela nalogo preiskati izvor bomb, vrženih na Bitelj dne 5. t. m., uspešno končala svoje delo. Ta komisija je ugotovila, da so bile bombe omenjenega dne vržene iz letal italijanskega zrakoplovstva. O izidu te preiskave je naša vlada 12. t. m. obvestila italijansko vlado in jo naprosila, da v tej zadevi tudi s svoje strani uvede preiskavo. Italijanska vlada je 16. t. m. odgovorila, da so res nehote po pomoti italijanska letala bombardirala Bitolj ter izrazila obžalovanje nad tem primerom. Istočasno je italijanska vlada dala načelni pristanek glede povračila škode, prizadete s tem bombardiranjem. Na ta način se bo po zaslugi prijateljskih odnošajev, ki obstoje med Jugoslavijo in Italijo, pravi uradno poročilo, ta incident smatral za poravnanega.

Istočasno pravi drugo službeno poročilo naše vlade, da je včeraj ob 3.50 zjutraj zadelo neko dvomotorno angleško letalo tipa »Blenheim« v planino Veliki Garac pri Danilovgradu v zetski banovini. Letalo je eksplodiralo. Trup se je vnel ter popolnoma zgorel. Le ogrodje letala je ostalo. Kolikor se je dalo doslej ugotoviti, so bile v letalu štiri osebe, ki so popolnoma zgorele. Tri trupla so bila popolnoma zoglenela, dočim je četrto ostalo celo. Vse bombe razen ene so eksplodirale, ko je letalo udarilo ob vrh 1316 m visoke planine. Municija za letalske strojnice je bila raztresena povsod naokrog.

Od ponesrečencev angleškega letala v Črni gori so doslej identificirali oficirja pilota Beneta Craporda in verjetno strojnika Savasa Fradrika. Letalo je bilo oboroženo s štirimi strojnicami, od katerih sta dve ostali v letalu, dve pa so našli 15 m od letala.

Že včeraj smo poročali, da so Bitolj in Kičevo spet preletela tuja letala. Dan je bil alarm za zračni napad. Z letal so bile vržene bombe v okolici Kičeva in Bitolja. Eksplozije so povročile paniko med prebivalstvom, ki je mislilo, da gre za potres. Šele kasneje so ljudje spoznali, da so letala nad mestom, ker so slišali brnenje bombnikov. Poročila pravijo, da človeških žrtev ob tej priliki ni bilo, povzročena je bila le materialna škoda.

Iz Bitolja poročajo, da so včeraj pripeljali v bolnišnico v Skoplje 11 hudo ranjenih oseb, ki so bile ranjene ob priliki poslednjega bombardiranja Bitolja.

Poplave v Sloveniji

Že včeraj smo poročali, da je južno vreme zadnje dni povzročilo v vsej Sloveniji večje poplave. Ponekod so reke močno narasle in poplavile ogromne komplekse. Voda je ponekod razdirala jezove in brvi ter odplavljala vse, kar ji je bilo napoti.

V Savinjski dolini

so zadnji nalivi povzročili spet mnogo škode in poplav, posebno v gornjem delu. Višja temperatura je povzročila taljenje snega v gorah ter so se močno razlili tudi hudourniki. Savinja je razdrla banovinsko cesto ter odnesla velike množine lesa. Prestopila je bregove in poplavila polja in travnike, ki so bili letos že tolikokrat prizadeti. Lučnica in Savinja stav ponedeljek dosegli 4 m nad normalo. Savinja je odnesla jez pri Rogovilcu, onemogočila promet z avtobusom iz Solčave v Mozirje in Celje ter preplavila okolico Ljubnega. Kdaj bodo končno regulirani tudi ti predeli, ki toliko trpijo od stalnih poplav?

Na Gorenjskem

so povzročili nalivi in hudourniki veliko škodo. Gornji tok Save je postal deroč hudournik, ki je izpodjedel cesto v Podmožaklji, edini zvezi od Dobrave, Vintgar-Bled in Gorij proti Jesenicam ter je bil tako prekinjen ves promet. Sava je odnesla tudi del lesenega mostu na Plavžu od jeseniške klavnice proti Kurji vasi.

Ljubljana

Vse vode v ljubljanskem okolišu, ki so bile od deževja prejšnjega tedna že itak visoke, so po silnih nalivih v noči od nedelje na pondeljek še bolj narasle in se na več krajih razlile čez bregove. Sava je bila včeraj pri črnuškem mostu 4 metre nad normalo. Na Jezerskem se je včeraj popoldne odtrgal oblak in povzročil katastrofalno poplavo. Ker se je sinoči vreme zboljšalo, je po dolgem času imela Ljubljana spet lepo jasno noč, je upati, da bodo vode zdaj hitro upadle.

Velik požar v Vrholah

Ponoči je na nepojasnjen način izbruhnil ogenj pri posestniku Roberju v Vrholah, ki je na mah zavzel velik obseg. Zgorelo je tudi 8 svinj. Škoda znaša okrog 200.000 din. Razen Roberja sta pogorela še dva soseda, ki sta jima pogoreli do tal gospodarski poslopji. Začelo je goreti pri svinjskih hlevih. Roberjevi so se ta čas dpravljali k počitku. Ko je sin zapiral okno, je zapazil pri svinjaku ogenj. Takoj so vsi zdrveli na plano, da pogasijo ogenj, toda bilo je vse zaman. Silen vihar, ki je divjal ta dan je podpihal ogenj in se je požar hitro razširil. Ker se nahaja vas na hribu, je bilo gašenje otežkočeno. Škoda je le deloma krita z zavarovalnino.

Ptuj

LJUDSKA UNIVERZA V PTUJU

Ptujska Ljudska univerza je pričela s svojim delovanjem v petek, ko je bilo prvo predavanje pisatelja dr. Antona **Ocvirka** iz Ljubljane. Otvoritveni nagovor na občinstvo je imel predsednik Ljudske univerze prof. dr. Stanko **Cajnkar.** Ljudska univerza si je pridobila lep krog poslušalcev, ki večinoma izhajajo iz vrst dijaštva.

Ob otvoritvi se je tudi sestavil odbor. Predsednik je dr. Stanko **Cajnkar,** podpreds. uč. Saša **Skaza,** tajnica uč. Vera **Slapar,** blagajnik uč. Drago **Hasl.** Dalje so še v odboru prof. **Jarc,** prof. **Oven,** gostilničar **Berlič,** trgovec **Snoj** in uč. **Zupančič.** Revizorja sta advokat Janko **Šegula** in sodnik dr. **Kramberger.**

p **Popravite cesto k železniškemu skladišču.** Cesta, ki vodi k železniškemu tovornemu skladišču ,je v zelo slabem stanju, zlasti pa od grajenskega mostu do skladišča. Ob deževnih dneh je ta cesta podobna gorskemu klancu, kjer je do kolen blato. V mestu pač ne bi pričakovali takega blata ,še manj pa na najprometnejši žili, ki bi morala biti najbolj vzorno urejena cesta. Železniška sekcija, pod katere oskrbo spada ta cesta, bi morala uvideti nujno potrebo, da končno tlakuje dovozno cesto k skladišču, saj tovorni promet vsak dan navrže železnici lepe dohodke. Zasilno pa bi naj takoj preskrbela nekaj vagonov gramoza, ki ga ima na razpolago v Sv .Lovrencu na Dravskem polju.

p **Ujeli so tatove bencina.** Letos na spomlad so neznani storilci ukradli tvrdki Reinhardt Josipini 4 sode bencina v količinini 600 kg in ga spretno razpečavali. Končno pa so ugotovili sode in preko njih tudi izsledili storilce. Aretirali so Hergo Franca, delavca iz Rabeljčje vasi, ki je bil zaposlen pri Reinhardtu, in njegovega pomagača Horvata Franca, delavca iz Podvincev. Oba so predali sodišču.

Ljubljana

KAKŠNA BO NOVA ZVEZDA

V Zvezdi pojo zdaj žage in sekire, kostanjev gaj se spreminja v goličavo. Pred meseci je bilo rečeno, da bodo nekaj drevoreda, oziroma vrst kostanjev še pustili, a zdaj nam pišejo z magistrata: »Padli bodo prav vsi in že čez nekaj dni bo Zvezda popolnoma gola in pripravljena na prerojenje.«

Po načrtih mestnega arhitekta Borisa Kobeta bo ves trg okrog kraljevega spomenika tlakovan v širini 45 m. Tlak bo ornamentalen in s pasovi v smeri drevoredov razdeljen na enake rombe; pasovi tlaka bodo iz sivih granitnih kock, polja pa iz malih prodnikov. Drevoredi bodo široki po 7 m, poti v njih po 5 m, drevesa ob drevoredih pa bodo stala v razmakih po 10 m. Zvezda bo zasajena z najlepšimi vrstami dreves, ponajveč s platanami, javori in tulipani. Drevoredi bodo razsvetljeni s primerno predelanimi kandelabri, ki bodo stali sredi drevoredov, a na tlakovanem trgu okrog spomenika bodo na vsaki strani nosili po 6 steklenih svetlih krogel štirje nad 6 m visoki kandelabri iz umetnega kamna v obliki močnih stebrov. Podstavki teh stebrov bodo hkratu služili za klopi.

Prav poseben okras nove Zvezde pa bo obnovljeni stari kapucinski vodnjak, in sicer v podobi starih vodnjakov z dvema stebroma in preklado nad njima. Na obodu vodnjaka bo stal velik vrč, ki bo iz njega stalno brizgala voda v manjšo kotanjo. Prenovljen bo tudi godbeni paviljon, ki bo prilagoden slogu kazinskega poslopja, tako da bo vsa Zvezda z okolico v harmonični celoti. Stroški preureditve Zvezde bodo znašali vsoto 1,100.000 din, ki jo bo prispevala mestna občina.

a **Ljubljana v soncu zabave in smeha.** Pod tem geslom bodo člani zagrebškega humorističnega teatra ,znana skupina „Grabancijašev" priredili danes in jutri v ljubljanskem kinu Sloge dva humoristična večera. Baje bodo Grabancijaši gostovali tudi v Mariboru.

a **Ljubljanski živilski trg** je bil pretekli teden slabo obiskan, deloma zaradi sladega vremena, deloma pa, ker so se ljudje že precej založili z nekaterimi glavnimi živili, kakor krompir, fižol, zelje. Cene so se na splošno ustalile. Krompir najboljše vrste je na drobno po 2, na debelo po 1'75 din kg, fižol prodajajo po 5—7 din kg, bil bi pa lahko cenejši, ker je letos zelo dobro obrodil. Kislo zelje je po 3, kisla repa pa po 2'50 din kg. V zelenjavi prevladuje endivija, ki je poceni: dve glavi 1—1'50 din. Čebula je po 2 din kg. Jabolk je na trgu čedalje manj in so draga: 6 do 8 din kg. Kostanja je še precej, domačega dajejo liter po 4 din, debeli štajerski kostanj pa je po 8 din. Od gob prihajajo na trg samo še sivke in so po 2—4 din liter. Mlečni izdelki so se spet podražili. surovo maslo je že po 50 din kg.

OD OPEKLIN ZNOREL IN UMRL

Naši časniki dnevno poročajo o raznih kriminalnih dogodkih in nesrečah, vendar se redko sliši, da bi kdo zaradi opeklin znorel. To se je pripetilo 47 letnemu kleparskemu pomočniku Pavlu Poljugu iz Donjega Miholjca, ki je spal v leseni baraki, katera se je vžgala. Ob tej priliki je dobil možakar silne opekline po vsem telesu. Zaradi bolečin je znorel in resno ogražal bolnike v bolnišnici. Končno je nesrečnež v silnih mukah dotrpel.

Celje

c **Novo veliko ključavničarsko delavnico** gradi tvrdka Westen v Gaberju. Mestna občina je v to svrho prepustila tvrdki Westen en del ulice Lastni dom od Kovinarske ulice, ki vodi od Mariborske ceste proti Bukovem žlaku. Tvrdka pa mora zato zgraditi novo paralelno ulico med prepuščeno ulico Lastni dom in državno cesto.

c **Dela pri tlakovanju Vodnikove ulice** napredujejo. Sedaj dovažajo granitne kocke, ki jih bodo prihodnje dni pričeli polagati.

c **Umrl je** včeraj v Celju na Dečkovi cesti 24, 52 letni strugarski mojster Dominik Lovšin.

c **Celjski oktet** priredi v soboto, 23. t. m., ob 20'30 v mali dvorani hotela „Union" koncert slovenskih pesmi.

Sokol v Selnici dobi dom

Kobansko Sokolsko društvo v Selnici ob Dravi si bo zgradilo lastno streho, da bo lahko tudi v zimskem času uspešno vršilo svojo nalogo. Za gradnjo je pripravljena že zidna in strešna opeka. Naši domačini so nam obljubili, da bodo po svojih močeh prispevali k uresničenju na zamisli z delom, vožnjami, gramozom in lesom. Trdno smo uverjeni, da bomo tudi tam, kjer bomo trkali in prosili pomoči naši meji uslišani in podprti. — **Selniški Sokol.**

c **Vile si je zasadil** v stopalo 11 letni sin dninarice Anton Špiljak iz Lisc pri Celju.

c **S peči je padel** 10 letni pastorek Martin Kukovič od Sv. Jerneja pri Ločah in si zlomil ključnico.

c **Svečani koncert** priredijo 1 .decembra ob 20. v Mestnem gledališču združena celjska pevska društva v proslavo državnega praznika Zedinjenja. Vstopnice se tokrat ne bodo prodajale po hišah, kakor je to bil doslej običaj, dobile se bodo v predprodaji samo v knjigarni Goričar na Kralja Petra cesti.

c **Staro strugo Voglajne v Zavodni** so že skoro popolnoma zasuli. Preko improviziranega mostu v to strugo odvažajo ogorke iz cinkarne. Zasipavanje traja že skoro poldrugo leto in je dela še za par mesecev. Z zasipanjem struge je pridobljen velik komploks zemlje, ki se bo lahko uporabil v druge svrhe.

o. **Poročil** se je v nedeljo v Mostah pri Ljubljani tehnični nameščenec TPD Šuln Lojzko z Ivo Bricl, hčerko uglednega slikarja iz Ljubljane.

o. **Osebne novice:** za pripravnika 9. skupine so postavljeni Franc Mikuš na okrožnem sodišču v Ljubljani, Dragotin Tomašič na okrajnem sodišču v Krškem, Jože Modec na okrajnem sodišču v Ptuju. Za zvaničnika I. skup. je postavljen na okrajnem sodišču v Rogatcu Gašper Zepan. Odpuščen je Ivan Turk, pripravnik 9. skup. na sodišču v Soboti. Za politično-upravnega tajnika je imenovan Rudolf Mrzlikar. Pri podružnici Poštne hranilnice v Ljubljani so napredovali Josip Lovrič, Viktor Treven, Anton Konjar, Milena Matjan, Mara Babšek in Terezija Kalan.

o. **Prvo elektrarno pri nas, ki bo popolnoma pod zemljo,** bo zgradilo podjetje European Mines Limited, ki ima v Črni znane svinčene rudnike. Izrabilo bo stare, zapuščene rove ter napeljalo po njih vodo iz Meže in Javorskega potoka. Zajeli ju bodo v Črni, kjer bo velik rezervoar. Po rovu bodo napeljali vodo iz rezervoarja do starega rova, ki je nižje 50 m. Pri padcu v rovu bo voda gnala tri velike agregate. Elektrarna bo delovala popolnoma avtomatično.

o **Prvi transport prekmurskih sezonskih delavcev** se je vrnil iz marofov. Štel je 389 sezoncev, ki so bili na poletnem delu. Kmalu pa pride nov transport iz Nemčije.

o **Bralno društvo pri Sv. Marjeti niže** Ptuja si je nabavilo precejšnje število novih knjig ,večinoma leposlovnih. — Poročila sta se Terezija Horvat, trgovka v Garešnici in posestniški sin Martin Cigula.

n **600 delavcev bo odpustil „Tivar"** zaradi pomanjkanja surovin.

n **Beli kruh pečejo v Dubrovniku,** ker nimajo enotne moke. Zato pa je tem dražji, saj ga prodajajo po 8'50 din kg.

n **Dnevno čutijo potresne sunke v Mostarju.** Seveda so ti potresni sunki zelo slabi, vendar pa jih budno prebivalstvo čuti. Večinoma so dogajajo potresi okoli polnoči.

n. **Španski bezeg je sedaj v polnem cvetju** na nekem vrtu v Banja Luki. Na nekem vrtu v Bjelovaru pa cvete jagode.

V gradu, kjer se je rodila Aškerčeva pesem „Po nebu ščip plava, šumi, šumi Drava..."

Pot me po opravkih zanese mimo gradu Fala, odkoder je prelep razgled po dravski dolini in Kobanskem. Naproti mi pride lastnik gradu g. ritmojster Klančnik in že sva korakala proti gradu. Prijazni gospod mi razkaže grajski muzej. Krasna zbirka stekla iz pohorskih glažut, katerih lastniki so bili falski gospodje. Preseneti me ogromni prerez orjaške hojke. Njen začetek sega nazaj v 15. stoletje. Podrli so jo pred 60 leti pri Rušah. V lovski zbirki vidiš križanca malega in velikega divjega petelina; edini nagačeni tekmec mu je v vsej Sloveniji v Ljubljani. Po ogledu zanimivih stvari, med katerimi je precej velik Mitrov relijef katerega je zastonj snubil prof. Baš, se podava v krasno knjižnico, kjer je pravkar domači hčerkici predavala mlada učiteljica zgodovino. Takoj me pritegnejo debele bele knjige. „Vidite to je pa urbar" me iznenadi g. ritmojster. „Imenitno" sem si djal „urbarja še ni bilo v mojih rokah" in že jih vlečeva iz omare. Takoj sem ves zatopljen v listanje originalnega urbarja iz leta 1527. Najstarejši je iz 1490 leta ter segajo vse do 19 stoletja. Ves prevzet od čudnega čustva si ogledujem rumene strani popisane z dajatvami in pravicami podložnih Kobancev in Pohorcev pred 400 leti! V duhu si hočem pričarati vse to življenje, ki je šlo preko teh strani — cele vrste debelih knjig. Najdem imena kmetov Rebernik, Grušovnik... Trdoživi smo! Ta imena imamo sedaj nad Selnico.

Spanhajmi so bili nekoč lastniki tudi tega gradu. Vdova Ulrika III. je l. 1269 grad s posestvom vred poklonila Št. Pavelskemu samostanu. V 18. stoletju je prišel v plemeniške roke. V 19. stoletju je lastnik grof Zaben, danes zet grofa Alfonza Zabeja g. ritmojster Klančnik. Ljuti sovražniki gradu so bili vitezi Perganerji, ki so ga v 15. stoletju do tal porušili.

Graščak me je peljal še v druge prostore Po stenah vise originali in kopije renesančnih in baročnih mojstrov, kakor Ticiana, Coregia, Tintoreta. S tem gledajo portreti prednikov Zabejev, eden izmed njih je bil univerzitetni profesor sredi 18. stoletja v Padovi. Ko sva hodila skozi sobane sem se spomnil, da je tod imel svojo sobico pesnik Aškerc, kjer je pred skoraj 60. leti koval pesmi, med njimi tudi ono „Po nebu ščip plava... šumi, šumi Drava. Zares, pod oknom šumi Drava ter se peni mimo ogromne skale. Tam, kjer je nekdaj učil mlade grofice in kontese Aškerc, zveni zdaj glas učiteljice — nič se ni spremenilo...

Lepo sem se zahvalil g. ritmojstru za ljubeznivost ter jo mahnil proti Dravi razmišljajoč o tlačanih in Aškercu, ki je tod zamišljen meril korake ter mislil na konteso in pesmi.

Lojze Šušmelj

Zanimivosti

Jahta ljubezni končala med starim železjem

Čudovita življenjska usoda bogatega francoskega industrijca

V francoskem pristanišču Ciotat je bila pred nedavnim prodana za staro železo nekoč tako lepa jahta »Melisanda«. Ko je še plula po morjih, je bila znana pod imenom »Jahta ljubezni«. Ob njenem žalostnem koncu, ko je prišla med staro železo, so se francoski časopisi razpisali o usodi, ki je spremljala to jahto.

Pierre Flanchard, francoski industrijec, si je v razmeroma kratkem času nakopičil precejšnje imetje. Potem pa se je umaknil s pozorišča francoske svetovne trgovine in industrije. V Parizu so ga poznali pod imenom »stari mladenič«. Ali nekega dne je presenetil pariško javnost s pravo senzacijo. Oženil se je z neko zborovsko pevko iz pariške opere. Nihče ni vedel, kdo je dekle. Parižanom je bila znana pod imenom »Melisanda«.

Flanchard je krstil svojo krasno jahto, ki jo je daroval svoji mladi ženi, tudi za »Melisando«. Na njej sta preživela svoje medene tedne. Toda velike sreče je bilo kmalu konec. Z mlado ženo sta se pravkar pripravljala na potovanje okoli sveta. Toda tik pred odhodom je mlada žena pri neki prometni nesreči izgubila življenje. Flanchard izgube dragega bitja ni mogel preboleti. Telo žene je dal balzamirati. Oblekel ga je v poročno obleko ter položil v stekleno rakev v največji kabini na jahti.

Z mumijo v kabini je nato odrinil Flanchard na potovanje okoli sveta, ki ga je bil obljubil svoji ženi. Nekaj mesecev je križaril po Atlantskem oceanu, nakar je jahta krenila v Indijski ocean. Mož je bil namreč sklenil, da pokoplje svojo ljubljeno ženo na »Otoku blaženih«, ki ga mora najti. Jahta je prišla slednjič na Tihi ocean. Nekega dne je pristala ob lepem otoku. Tu se je Flanchard izkrcal, ne da bi vedel, kakšna usoda ga še čaka.

Na otoku so živeli še napol divji domorodci, s katerimi je Flanchard navezal kot tih in ljubezniv gospod prisrčne stike. Posebno priljubljen pa je bil med ženami, ki so se vse zaljubile v Flanchardove velike črne brke. Predno pa je hotel z jahto odriniti z otoka, so mu domorodci dali na razpolago celo hišo in šest žen. Poskušal se je znebiti ljubeznivosti domorodcev, toda zaman. Žene so ga varovale kot punčico svojega očesa. Tako je preživel na otoku tri leta kot pravcati ujetnik.

Včasih mu je uspelo, da je za hip zbežal na jahto, kjer je obiskal rakev v kabini. Toda nekega dne so ga ljubosumne žene pri tem zasledile. Pograbile so rakev, jo razbile, truplo lepe Melisande pa vrgle v morje.

Slednjič je Flanchardu z zvijačo uspelo, da je utekel. Z jahto je odrinil na nevarno vožnjo po odprtem morju, kajti domorodci so mu v treh letih, kar je jahta ležala v zalivu, odnesli razne merilne in orientacijske aparate. Po dolgem in pustolovskem potovanju je končno zaplula jahta v francoske vode. Skupno je bil Flanchard 5 let na vožnji z jahto. V teh petih letih je osivel in se postaral, da so ga jedva spoznali, ko se je vrnil v Francijo. V 58. letu starosti je še on umrl, ne da bi mogel kdaj koli za trenutek preboleti smrt ljubljene žene. Svoje premoženje je zapustil svojim trem nečakom. Jahto pa je izročil neki firmi, ki spravlja staro ladjevje. Te dni pa je bila jahta prodana kot staro železo.

Želje na figovih peresih

V antični dobi so bili ljudje še bolj nagnjeni k vražam in napovedovanju bodočnosti kot so dandanašnji. Med raznimi načini starega prorokovanja je bilo tudi prorokovanje s figovimi peresi. Na smokvine liste so napisali svoje želje. Nato so čakali. Čim dalje je ostalo pero sveže, tem več verjetnosti je bilo, da se bodo napisane želje izpolnile.

Nemške vojaške kuhinje ob Kanalu

Nemška vojna mornarica si je ob obali Kanala postavila svoje vojaške kuhinje, ki se vozijo iz kraja v kraj

Vse življenje zazidani

VERSKI FANATIZEM TIBETANSKIH MENIHOV

Znameniti raziskovalec Sven Hedin opisuje v svoji knjigi »Tibet« med drugim tudi čudovito življenje tibetanskih menihov. Ko je bil Sven Hedin v Tibetu, si je pridobil popolno zaupanje tamošnjih menihov. Za samostanskimi vrati je spoznal tajne, o katerih svet doslej ni vedel. Med drugim so mu menihi tudi pokazali kraj v bližini nekega samostana, kjer se je dal neki menih prostovoljno zazidati. Mala kamenita koliba, v kateri je bil zazidan verski fanatik, je imela štiri gole stene. Bila je brez vrat in oken. Imela je eno samo ozko odprtino, skozi katero je menih dobival skromno hrano. Skozi dimnik, ki je bil vrh kolibe, pa so mu metali suhljad, da si je vsak sedmi dan skuhal nekoliko čaja.

Takrat je bil v kolibi menih že tri leta. Nikdar ne sme iz nje, in tudi k njemu ne sme nihče, četudi bi bil bolan. Zunanji svet ve, da je menih še živ, ker vidijo, da je pojedel hrano. Če pa bi šest tednov menih ne zaužil hrane, bi ostali menihi vdrli v kolibo, dvignili mrliča ter ga pokopali.

Menihi so Sven Hedinu pripovedovali, da vzdržijo nekateri menihi tudi po 40 let zazidani. Vzidani menih nima postelje, ampak leži na slami. Čim ga zazidajo, ne uzre več sončnih žarkov. Nikoli več ne spregovori niti besede. V tesni kolibi razmišlja in moli. Neki lama, ki je bil že precej let zazidan, si je naposled zaželel, da bi še enkrat videl sonce. Želja se mu je izpolnila. Ko so menihi odprli kolibo, so zagledali pred seboj okostje, prekrito z uvelo kožo. Po glavi je bil ves porasel, da so mu jedva videli obraz. Na telesu ni več bilo obleke, ampak preperele krpe. Čim so ga dvignili in prenesli na sončne žarke, je umrl.

Prvi pogovor na ulici.

Mladenič nagovori na ulici dekle, ki mu je močno všeč:

— Gospodična, dovolite mi, da vas na nekaj opozorim...

— Na kaj?

— Na sebe!

Bolgari korakajo v Dobrudžo

Slika iz dni, ko je bolgarska vojska vkorakala v južno Dobrudžo

Anketa o hišnih prijateljih

Člani Ameriškega društva za znanost in umetnost so priredili nenavadno anketo. 578 zakonskim parom s celega sveta so poslali osem raznih vprašanj, kaj bi storil mož, če bi izvedel, da ga žena vara z najboljšim prijateljem. Rezultat ankete je bil precej zanimiv. 289 odgovorov se je odločilo za ločitev zakona, toda pod pogojem, da mož ne izda glavnega motiva ločitve. 230 odgovorov je navedlo, da bi moral mož svojega rivala osmešiti pred ženo. Sedemdeset mož se je odločilo za dvoboj. 59 odgovorov priporoča možem, naj »nategnejo ušesa« ženam in prijateljem. Ostalih 59 odgovorov pa svetu je maščevanje, ne da bi podrobno navedli, kakšno naj bi bilo to maščevanje.

IDEALIZEM V REPUBLIKI HAITI

General Truhilo, predsednik otoške republike Haiti, ki šteje jedva nekaj nad pol milijona prebivalcev, je razpisal nagrado 300.000 dinarjev za najboljše delo o svetovnem miru. Visoko nagrado bo vsako leto podeljeval sam predsednik republike. General Truhilo je poslal vsem ki se bavijo z vprašanjem svetovnega miru, poziv, naj mu pošljejo svoja dela, ali v rokopisu ali pa tiskana. V pozivu svečano zagotavlja, da bo temeljito proučil vsako delo, pa naj pride od koder koli.

GRADBENI MATERIAL IZ KAVE

Brazilski pridelek kave je tolikšen, da ga Brazilija ne more potrošiti, niti prodati. Znano je, da so na tisoče in tisoče vreč kave pometali v morje, da bi ohranili ceno. Kurili so s kavo in podobno. Pred nedavnim pa so pričeli celo izdelovati iz kave tkz. »kafelit« kot plastični gradbeni material, ki se uporablja pri gradnji in v razne industrijske svrhe.

GOSPA CURIE NADALJUJE SVOJE DELO

Nemška vojska je svojčas zaplenila znanstveni material znane učenjakinje gospe Curie, ker ga je skušala francoska vlada prenesti v nezasedeni del Francije. Pred dnevi pa je nemška okupacijska oblast dovolila gospe Curie, da sme nadaljevati s svojim delom pri raziskovanju radia ter ji je vrnila zaplenjeni material.

Kako je kaznoval Peter Veliki

DRZNI KRITIK JE MORAL POJSETI SVOJO KNJIGO

Ko je še vladal Rusiji legendarni car Peter Veliki, je neki pogumni Rus napisal precej zajetno delo, v katerem je nanizal brez bojazni kritiko vsega onega, kar se mu je zdelo pod vlado Petra Velikega krivično in nepravilno. Na carjevo povelje so drznega kritika uklenili. Naložena mu je bila izredno zanimiva kazen. Nesrečnega pisca niso pregnali v Sibirijo, niso ga vrgli v temnico niti ga niso obesili. Pojesti je moral za kazen svojo knjigo. Obsodba je bila izvršena sredi trga, kjer so postavili velik oder. Nanj so pripeljali krivca. Sodniki so kazen omilili v toliko, da mu ni bilo treba pojesti platnic, ampak samo tekst, ki je bil precej debel in v kvart formatu. Avtorju-obtožencu so servirali stran za stranjo. Neki kirurg in dvorni zdravnik sta nadzorovala ta nenavaden banket, kajti nesrečni avtor se je močno davil. Dovoljeno mu je bilo, da sme za dihanje prekinjati »pojedino« svoje knjige, mimo tega pa je imel na mali mizici veliko steklenico vodke, s katero je smel zalivati strani svoje kritike. Ker je bila knjiga precej debela, jo je jedel avtor kar tri dni. Ko je slednjič pojedel zadnji list, mu je car oprostil. Nekaj mesecev je nesrečnik bolehal, končno pa je popolnoma ozdravel. Kritike pa se poslej ni več lotil.

— Fantje, po tekmi moram nemudoma na poročni urad. Dovolite mi, da odigram to tekmo kar v tem dresu...

F. M. Gokum:

Španski cigan

Pred mnogimi leti so v španski pokrajini Kadiz poklicali duhovnika k umirajočemu ciganu, ki bi se rad tik pred smrtjo izpovedal svojih grehov in v kesanju zaslužil božjo milost.

Čudovito — ciganovo življenje je bilo vzorno. Nikoli v življenju ni grešil. Nikoli se ni pretepal, ni popival in nikdar ni klel. Duhovnik mu je dal odvezo, vendar pa si ni mogel kaj, da bi umirajočega cigana ne vprašal: »Boljši si kot sem si mislil. Toda rotim te, potrkaj v tej resni uri temeljito na svojo vest in natančno presodi, ali zares nisi nikoli ničesar ukradel, nikdar nikogar oropal. Ali si zares nisi nikoli z zvijačo prisvojil tuje lastnine?«

»Toda, gospod duhovnik!« je vzkliknil umirajoči cigan. »Poslovnih zadev se vendar ni treba izpovedati!«

Domov grede je duhovnik ugotovil, da mu manjka srebrna tobačnica. Nemudoma se je vrnil, toda cigan je medtem že umrl. Vdovo je povprašal po tobačnici. Ciganka je vzela zadevo kaj resno. Vse je pretaknila, ali tobačnice ni bilo nikjer. Slednjič je segla pod blazino, kjer je ležala mrtva glava cigana, in našla je ondi tobačnico. Vrnila jo je duhovniku in ihtela: »Ali ste že kdaj srečali v življenju tako skrbnega družinskega očeta? Še v svoji zadnji uri je mislil na svoje drage! In tak mož je moral umreti!«

Maribor

Mezdno gibanje čevljarskih pomočnikov

Prejeli smo:

Skoro vse delavstvo, najsi bo industrijsko ali obrtniško, je bilo zaradi izredno težkih življenskih pogojev in draginje deležno povišanja plač. Le zelo malo strok oz. obratov je, ki svojim uslužbencem, kljub temu, da so povišali cene izdelkom, niso povišali mezd. Med te redke spadajo tudi mariborski čevljarski mojstri.

Nismo imeli in tudi nimamo namena z objavljanjem takih stvari in sporov škodovati komurkoli, temveč hočemo le opozoriti oz. informirati javnost in vse prizadete o krivici, ki se dogaja čevljarskim pomočnikom in to predvsem zato, ker gg. čevlj. mojstri odklanjajo vsako mirno poravnavo.

Mariborsko udruženje čevljarskih mojstrov je sestavilo cenik, po katerem se ravnajo točno vsi mojstri ter zahtevajo po tem ceniku, ako stranka prinese usnje in ves pribor: za nove moške čevlje (zbite) od din 150.— naprej, za nove moške škornje od din 330.— naprej, za nove moške gojzerce od din 250.— naprej, za nove ženske čevlje (zbite) od din 140.— naprej, za polnove ženske čevlje (zbite) od din 90.— naprej itd.

Kakor je iz gornjega razvidno so čevljarski mojstri tarifo za svoje delo občutno povišali, kar bi bilo z ozirom na draginjo še upravičeno, toda z ozirom na to, kako ti mojstri plačajo svoje pomočnike, pa je to več kot nesramno.

Poglejmo, koliko plačajo mojstri pomočnikom za gori navedena dela: za nove moške čevlje (zbite) din 26—40.—, za nove moške škornje din 40—55.—, za nove moške gojzerce din 50—60.—, za nove ženske čevlje (zbite) 24—38.—, za polnove ženske čevlje (zbite) 14—22.—.

K temu ni treba komentarjev. Kajti 200% profiti čevlj. mojstrov so več kot točno razvidni.

Ti mariborski čevljarski mojstri oz. njih združenje je bilo tisto, ki je sestavilo cene za občinstvo ter jih poslalo tudi v Ljubljano in Celje. Toda ti isti so, kljub temu da so v Ljubljani in Celju mojstri povišali pomočnikom mezde za 35 in 50%, mariborskim čevljarskim pomočnikom odbili vsako povišanje. Ako so mariborski čevljarski mojstri glede na draginjo povišali cene svojim strankam, bi to lahko storili, kot njihovi tovariši v Ljubljani in Celju, tudi svojim pomočnikom. Kajti tudi pomočniki čutijo draginjo in to nedvomno v še večji meri kot mojstri.

Kam tako postopanje delodajalcev vodi, je popolnoma očitno ter imamo v zadnjem času ogromno takih primerov. Poglejmo samo malo nazaj pa bomo videli. Da je to dobro ali prijetno za kogar koli, ne bo nihče trdil. Vobče pa je zelo neobzirno od tistega, ki do takih nastopov sili, in izziva, ker v takih slučajih ne trpi samo eden ali neposredno zainteresirani, temveč vsa javnost.

Zaradi tega apeliramo na vso mariborsko javnost in merodajna mesta, da pripomorejo do čimprejšnje likvidacije omenjenega spora ter podprejo čevljarske pomočnike v borbi za dosego njihovih opravičenih zahtev po draginjskih dokladah.

Zveza kož. predelovalcev, sekcija čevljarjev, Maribor

„Šola in dom" skrbi za šolsko mladino

Sinoči je bil v Narodnem domu dobro obiskan občni zbor društva »Šola in dom«, ki ga je vodil delavni predsednik g. Skaza, tajnik trgovskega gremija. — Uvodoma je bilo zelo zanimivo predavanje prof. Sile o koedukaciji in splošni vzgoji šolske mladine. Predavanje je bilo poljudno in je g. predavatelj znanstvene trditve zelo razumljivo obrazložil. Njegova izvajanja so naletela pri starših na splošno odobravanje. Sledila je diskusija o vzgojnih vprašanjih, katera je obravnaval govornik. Poslušalci so z vidnim navdušenjem odobravali tudi izvajanja inspektorja g. dr. Poljanca. Zanimivo je bilo tudi poročilo predsednika g. Skaze, ki je poročal o trietnem delu društva »Šola in dom«, ki je najdelavnejše v zvezi teh društev. Mariborsko društvo se je zavzemalo za večjo štednjo pri učilih, za pocenitev šolskih knjig in za učilnice, ki bi odgovarjale vsem zdravstvenim predpisom. Pri tem delu gredo na doseženih uspehih zasluge tudi omenjenemu društvu. Najvažnejše poslanstvo pa opravlja društvo s svojo vzgojno posvetovalnico, katere se starši zadovoljivo poslužujejo. Predsednik je izrazil željo, da bi naša šolska vodstva pokazala večje razumevanje za društvo »Šola in dom«, ker bi le z njihovo pomočjo lahko naraslo število članstva. Nato je poročal o podrobnem delu tajnik g. nastavnik meščanske šole Mlačnik. Iz njegovega poročila posnemamo, da šteje društvo 103 člane in da je bilo v preteklem letu šest zelo uspelih in še precej dobro obiskanih predavanj. Blagajniško poročilo ge. Stiasnyjeve je pokazalo, da se mora društvo boriti s težkimi finančnimi razmerami. Pri volitvah je bil izvoljen večinoma stari odbor z g. Skazo na čelu, odbor se bo konstituiral na prvi seji.

Predstava za revne pobreške šolarje

Preteklo nedeljo je priredila šola v Pobrežju s sodelovanjem Pomladka Rd. križa zanimivo in poučno mladinsko igro Martin Napuhek v sokolski dvorani. Igro je spretno zrežiral tukajšnji učitelj g. Kotnik in njegova gospa, ki je izdelala tudi vso potrebno garderobo. Vsi igralci so se v svoje vloge vživeli ter prav spretno in posrečeno podali. Le škoda, da je bil obisk tako pičel, dočim so bili vsi gostilniški lokali prenapolnjeni z občinstvom. Ali nimajo nekateri nobenega socialnega čuta več? Dobiček je bil namenjen za šolsko kuhinjo, ki se namerava otvoriti v tuk. šoli, a blagajna ni dosegla niti tisočak. Pobreška šola šteje 640 otrok, od teh nad polovico zelo revnih. Sedaj pa si zamislimo, kako se naj ustanovi šolska kuhinja, če ni potrebnih sredstev.

Prihodnjo nedeljo se igra ponovi v prosvetni dvorani ter pričakujemo boljši obisk, da s tem omogočimo otvoritev toli potrebne šolske kuhinje.

m **Danes se poslavlja** od Maribora priljubljeni profesor I. real. gimnazije g. France Tonin, ki odhaja na novo službeno mesto v Ljubljani. V štirih letih svojega bivanja v Mariboru si je pridobil simpatije mladine ter širokega kroga svojih prijateljev in znancev, ki ga bodo zelo pogrešali.

m **Mariborske organizacije** privatnih nameščencev se opozarjajo na sestanek drevi ob 20. v dvorani hotela pri Zamorcu. G. Josip Petejan bo poročal o poteku poravnalnega postopanja za zvišanje plač privatnim nameščencem, ki je bilo 11. nov. pri banski upravi v Ljubljani.

m **Važno za novinarje!** Vsi v Mariboru bivajoči poklicni novinarji se pozivajo, da izroče mariborskemu poverjeniku najkasneje do 23 .t. m. opoldne po dve sliki za nove železniške legitimacije.

m **Čolniček tkalnega stroja** je priletel v tovarni pri delu v obraz 21 letni tkalki Mariji Obreza iz Studencev.

m. **Občinska uprava Pobrežje poziva** vse mladeniče, roj. 1921 zaključno z letom 1926, da se najkasneje do 23. t. m. zglasijo v občinski pisarni v svrho vpisa v sezname za obvezno telesno vzgojo.

m **Ljudska univerza v Studencih.** V četrtek, 21. novembra, bo predaval prof. Stanko Modic o bombažu in domači tekstilni industriji.

m **Preiskušnja novih siren.** Zaščitni urad mestnega poglavarstva obvešča, da bodo v sredo dopoldne med 10'30 in 12. uro poskusi z novimi sirenami, ki bodo nameščene na banovinski hranilnici, na novi palači Nabavljalne zadruge v Čafovi ulici in na osnovni šoli na Ruški cesti.

m **V zvezi z gradnjo nove mestne tržnice** in regulacijo Vodnikovega trga je kupila mestna občina od lesnega trgovca Josipa Felberja parcelo ob Pristaniški ulici za znesek 170.000 din.

m **Nekl tovorni avto** je zavozil v Strossmayerjevem drevoredu v voz in konja kočijaža Jurija Ozvatiča, uslužbenega pri Potočniku v Vrtni ulici. Avto je pripeljal iz Gregorčičeve ulice ter je pri rezanju ovinka prišel preveč na levo stran. Avto je zlomil oje voza ter odrgnil konja na prsih, nato pa odpeljal dalje.

m **Nenadne smrti je umrla** 55 letna zasebnica Ivana Stieblerjeva iz Kolodvorske ulice. Prišla je dobre volje na obisk k Otonu Črepinku na Zrinjskega trgu, kjer ji je v kuhinji hipoma postalo slabo, poklicani zdravnik dr. Ivan Koprivnik jo je našel že mrtvo. Bržkone jo je zadela kap.

m **V nezaklenjeni spalni sobi je spal** tekstilni tehnik Rajšter Jožef v Stritarjevi ulici .Med spanjem mu je neznani tat odpeljal iz spalnice moško kolo „Steyer" z evid. štev. 191817 in tov. štev. 331937 ter več obleke in čevljev, tako da je oškodovan za okoli 1500 din.

* **TRPEŽNE DOKOLENKE za moške in fante ugodno zdaj pri MIRKO BRECKO, Maribor, Aleksandrova c. 23.**

m **Signalno svetilko je obešal** 52 letni progovni čuvaj Ivan Kukec iz Podvelke. Pri tem se je žica pretrgala ter mu je svetilka padla na glavo. Dobil je težje poškodbe po glavi, ramah in nogah.

m **Neki kmečki voznik** je na Tržaški cesti podrl danes zjutraj čevljarskega pomočnika Matijo Vrečiča iz Studencev, tako da je moral v bolnišnico.

m **V bolnišnici je umrl** 28 letni kmečki dninar Peter Slatinek, o katerem smo včeraj poročali, da mu je med fantovskim pretepom v neki gostilni v Keblju pri Oplotnici neki moški razparal trebuh.

m **Na smrt obsojenega** Karla Makovca iz Štrigove, ki je bil v Murski Soboti zaradi dvojnega umora obsojen na smrt, so prepeljali v mariborsko jetnišnico, kjer čaka na rešitev prošnje za pomilostiev.

m **Dva neznanca sta napadla** na polju med Novo vasjo in Burovo vasjo pri Mariboru 59 letnega Ivana Komarja iz Radvanja ter zahtevala od njega denar. Vrgla sta ga na tla, eden mu je z roko zamašil usta, drugi pa mu je preiskoval žepe. Komarju je slednjič le uspelo, zaklicati na pomoč, nakar sta ga napadalca osuvala z nogami ter z 200 dinarji njegovega denarja izginila. Orožniki so na podlagi osebnega opisa že prijeli nekega osumljenca.

m **Nočno lekarniško službo** bosta vršili od 16. do vključno 22. novembra lekarna pri Zamorcu, Gosposka ul. 12, tel. 28-12, ter lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova c. 33, tel. 22-13.

Narodno gledališče

Torek ,19. nov., ob 20.: „Na cesaričin ukaz". Red B.

Sreda, 20. nov.: „Nenavaden človek" (gostovanje v Celju).

Četrtek, 21. nov.,ob 20.: „Na Dnu". Red C

„Za narodov blagor" je po lastni Cankarjevi izjavi z največjo ironijo zasnovana in najskrbneje izvršena njegova satirična komedija, ki naj bi bila prišla na oder takoj po dovršitvi rokopisa (pred 40 leti). Zadela pa je v Ljubljani na tak odpor, da se je krstna predstava zavlekla skozi 6 let. Zato pa je bila tedaj s prodornim uspehom sprejeta.

CELJSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 20. nov., ob 20.: „Nenavaden človek". Gostovanje mariborskega gledališča.

Kino

* **Esplanade kino.** Znameniti francoski velefilm **„Obala v megli"** z Jean Gabinom in Michelle Morgan. Sledi „Baron Trenk".

Grajski kino. Danes najboljši film **„Danko Pišta"** v gl. vlogi Javor Pal. Vse predstave razprodane. Prosimo kupite vstopnice v predprodaji. — Pride izborna češka veseloigra **„Na okrožnem uradu"**. Vlasta Burjan.

* **Kino Union.** Od danes **„Geronimo"** velefilm. Napeta vsebina. Preston Forster, Ellen Drew in Thumder Clored v glavnih vlogah.

Mali oglasi

SLUŽBO DOBI

Sprejme se
RAZNAŠALEC PECIVA
in tudi dekla, stara 30—40 let, katera se zna voziti s kolesom. Pekarna Limbuš.
20202-2

Službo dobi takoj priden in
POŠTEN HLAPEC
za vsa dela. Vprašati pri vratarju Mestne klavnice, Maribor.
20201-2

Iščem
STAREJŠO ŽENSKO
z nekaj tisočaki vajena vsaj malo trgovine Ponudbe na ogl. odd. pod »Trgovina stalno«.
20190-2

SLUŽBO IŠČE

17letno dekle se želi izučiti za
MODISTINJO
ali kaj sličnega. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 20199-3

Iščem službo
POSTREŽNICE
ali kar koli k mali družini. Mlinska ulica 35. M. S.
20198-3

STANOVANJE ODDA

STANOVANJE
eno in dvosobno, se odda. Smetanova ulica 54, gostilna.
20061-5

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA
HOHNER
GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
ZAGREB, NIKOLIĆEVA 10
ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK

Prodaja v Mariboru
V. Weix
in sinova
Jurčičeva

✝

Antonija Váně naznanja v svojem in v imenu svojih otrok Vlaste in Vlada ter ostalih sorodnikov vsem prijateljem in znancem žalostno vest, da je njen iskreno ljubljeni soprog, gospod

Vlastimil Váně

obratovodja

v torek, 19. novembra 1940 ob 3. po kratki bolezni v 57. letu izdihnil svojo plemenito dušo.

Dragega pokojnika bomo pokopali v četrtek, 21. novembra ob 15. uri na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bo v petek, 22. novembra 1940 ob 7. uri zjutraj v magdalenski cerkvi.

Maribor, Kranj, Olomouc, Štěnec, Novo-Město n/m., 19. novembra 1940.

Film

Danko Pišta

V Mariboru predvajajo spet madžarski film. To je film o ciganskem glasbeniku Danku Pišti ,ali bolje, film po prirejeni zgodbi iz romana madžarskega pisca Aleksandra Nagymihalya, o vse preveč romantični ljubezni cigana Pište in plemenitaške hčerke, o usodi dragocenih italijanskih goslih, o veliki moči njegove odbite ciganske ljubice in še o marsičem, kar si danes odločujoči sloji madžarske družbe predstavljajo ali hočejo predstavljati o Danku Pišti, resnično živečem ciganskem glasbeniku ,ki je v svoji nadarjeni in tolikokrat ponižani ciganski duši začutil nekaj one divje bolí in hrepenenja polnih melodij brezmejne panonske ravnine in ljudskih možic, ki so krvavele po njenih pustah, trpele pod težkim socialnim pritiskom gospodarjev in v katerih so zlite tudi melodije mongolskih step in slovanskih ravnin ter močvar. Ta film je ostal pač na oni ravnini, ki ni daleč od neskončnih popivanj bogatih, starih, mladih, srečnih innesrečnih šlahčičev, ki si najemajo cigansko dušo, da bi dvigala njihovo lažno bol in ji dajala videz resničnega trpljenja in smisel, ki mu ga resnično življenje odreka. V tem pogledu je človeku žal izredno lepe priložnosti, ki je madžarski film ni izkoristil. Da ni imel menda prevelikih ambicij, bi lahko sklepali tudi po tem, da razen Jávora Pála ni bilo nobenega igralca ali igralke, ki bi jo šteli med madžarske „zvezde". Zato niti njegov igralski talent, niti melodije Danke Pište, niso mogle tudi pri tehnično dobri režiji dvigniti filma iz omejenega okvirja, ki so ga predestinirale že omenjene okoliščine. Tudi tak pa spada film med boljše ,vsaj med onimi, ki jih imamo priliko videti tudi pri nas. — **S.**

f. **Filmska zvezdnica Constance Bennett** se je nedavno ločila od svojega moža Marquisa de la Falaise de la Cou draye, ker ga že od leta 1937 ni bilo na spregled. Od tega leta dalje namreč žena ni videla svojega moža.

SPENCER TRACY IN HEDY LAMARR (MGM)

Eden izmed najgrših osvojil vse žene

Ves ameriški svet se je z začudenjem izpraševal, zakaj norijo vse mlade ameriške lepotice za filmskim igralcem James Stuartom, ki ne spada baš med lepe zvezdnike, pač pa je kritika soglašna v tem, da je eden izmed najgrših igralcev. Tisk in privatni razgovori zaman razpravljajo o tem, s kakšno močjo osvaja James hollywoodske žene. Kljub temu, da je nenormalno visok, suh, koščat kakor treska, kakor da bi se bil pekel na žerjavici, je večer za večerom v družbi najlepših igralk. Magična sila, s katero si je James pridobil toliko oboževalk, je v njegovi notranjosti. Njegova največja odlika je v tem, da se zna vsakomur prilagoditi, in sicer tako prilagoditi, da ženski svet sploh pozabi na zunanjost. Prav takšen je Stuart tudi v filmih. Gledalci v njem ne iščejo idola ženskega sveta, pač pa si žele njegove sijajne igre, ki je dovršeno karakterna. Zato je James spet potrdil staro pravilo: Ne lepota, pač pa značaj prevladuje!

ČEŠKI FILM „OKROŽNI URAD"

Kralj komike Vlasta Burijan bo nastopil v kratkem v Mariboru v zelo zanimivi češki veseli in duhoviti komediji „Okrožni urad" (U pokladny stal). Režija je Lamačeva, glasba pa Dobeševa. Omenjeni film je mojstrske režije in odlične igre. Vlasta Burijan ni samo v filmu lažni zdravnik, marveč je pravi čudežni zdravnik, ki bo s svojim humorjem ozdravil tudi najslabšo voljo.

LUPE VELEZ

»POT V SVOBODO« Z ZARAH LEANDROVO

Te dni je začela Zarah Leandrova z zunanjim snemanjem za svoj novi film »Pot v svobodo«, katerega inscenira Rudolf Hansen, dolgoletni režijski sodelavec prof. Carla Fröhlicha. Poleg Zarah Leandrove nastopajo v omenjenem filmu v večjih vlogah Hans Stüwe, Oskar Sima, Eva Immermann, Agnes Windeck itd.

Emma Grammatica: „Vdova"

V Ljubljani so prejšnji teden predvajali film izrednih kvalitet. Slavna italijanska dramska umetnica Emma Grammatica, ki je z uspehom nastopila že v več filmih, je podala v filmu „Vdova" ne sicer naslovno, pač pa glavno vlogo tako dovršeno, da bi res bilo težko najti drugo umetnico, ki bi jo lahko zamenjala. V splošnem je film na tako zavidni višini, da igra omenjene igralke niti ne pride do prevelikega izraza, kajti njeni partnerji niso nič slabši. V Evropi so Francozi prvi začeli vrteti karakterne filme in posebno znan je njihov Jean Gabin. Mora se reči, da jih je v tem filmu italijanska filmska produkcija dohitela in naredila biser filmske umetnosti, ki ga doslej še nismo bili navajeni videti v italijanskih filmih. Poleg brezhibne tehnične opreme pa je glavna prvina tega filma fini psihološki čut režiserja, ki je podal vse zapletljaje tako verno in tako učinkovito, kakor jih le redko vidimo v filmih. Razen vseh naštetih prednosti ima film še eno odliko, na katero se pri nas vse premalo gleda: film izredno fino podaja usodo človeških življenj ter je pravi balzam za dušo in srce. Tak film lahko veliko pomaga pri vzgoji naroda; prikazuje mu duševno stran enega naroda in ne samo telesno. Vse preveč smo navajeni gledati in ploskamo različnim surovostim po naših kinih, vse preveč odobravamo telesno moč in zapostavljamo duševno: v tem filmu pa se nam kaže duh italijanskih srednjeveških slikarjev, muzikov in poetov, skratka, na tem poprišču so se Italijani izkazali bolj kot na vsakem drugem in želeti bi le bilo, da dajo človeštvu v dar še veliko takih dobrin. **b.**

TRISOBNO STANOVANJE

z vsem komfortom, v sredini mesta, se s 1. decembrom odda. Naslov v ogl. odd. lista. 19970-5

nov redilni prašek za svinje pospešuje apetit in hitro zdebeljenje. Uspeh zajamčen! 1 zavitek **REDINA** stane din 8·—. Poštnina povzetje za 1, 2, 3 ali 4 zav. din 11·—

DROGERIJA KANC

Maribor, Tyrševa ulica 1

OBRT - TRGOVINA

• K E R A M I K A •

Hišni posestniki in najemniki, preglejte Vaše peči in štedilnike, predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni Anton Rajšp, Maribor, Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. Prvo vrstne ploščice ter peči. — Stavbeniki in pečarji popust. 5212-13

ŽENSKI KOTIČEK

BELI KROMPIR

po din 140·— za 100 kg in beli krompir „Kresnik" (Schneflocke) po din 170·— za 100 kg; apneni prah po din 26·— za 100 kg in pristen med oddaja Kmetijska družba, Melje, tel. 20-83. 19944-18

GLASBILA

KLAVIRSKI HARMONIKI

manjšo z 80 basi za 1300 din in večjo s 120 basi, 4 registri ugodno prodam. Gregorčičeva 4-I., desno telefon 23-49. 20195-20

SOBO ODDA

DVE SOBI

prazni, separirani, oddam. — Aleksandrova 32-II. 20200-8

POSEST

POSESTVO

15 in četrt orala zemlje s hišo, na sončnem kraju se proda. Cenjeno za 130.000 din. Gačnik št. 6, p. Jarenina. 20196-11

Prodam

VINIČARIJO

za ceno 65.000 din. Vprašati v ogl odd. »Večernika«. 20203-11

POUK

ANGLEŠČINO, FRANCOŠČINO

poučujem. Zajamčen uspeh. Imam rekomendacije. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Uspeh«. 20011-21

Iščem

VPOKOJENEGA UČITELJA

za lahek pouk 3 ure popoldne Ponudbe z navedbo zahtevane plače na ogl. odd. pod »Inštruktor«. 20192-21

VOZILA

2 skoraj nova

TRICIKLA

naprodaj. Ogleda se pri Just. Gustinčiču, vogal Ptujska—Tržaška cesta. 20187-22

Kupim rabljeno

MOŠKO KOLO

A. Bukovnik, Aleksandrova 74-I., Maribor. 20194-22

IZGUBLJENO

Iz Špilja do Maribora sem v vlaku izgubila 11. t. m. popoldan črn

KRZNENI OVRATNIK

Najditelj naj ga odda proti nagradi v ogl. odd. »Večernika« 20189-27

RAZNO

Lepo

KORENJE

za svinje se proda. Bohova 31, p. Hoče. 20191-28

BRANJARIJA

dobro idoča v centru, se proda. Potrebno din 10.000. Ponudbe pod »Izredna priložnost« na ogl. odd. »Večernika«. 20204-28

Sporočamo tužno vest, da je danes nenadoma preminul naš dolgoletni zvesti sodelavec, gospod

Váně Vlastimil

obratovodja

Pokojni je desetletja vestno izvrševal svojo dolžnost tako v tukajšnji tovarni, isto tako preje na Češkem in s svojim vzglednim delom mnogo doprinesel k razvoju našega podjetja.

Delo je bil njegov življenjski smoter. Bil je najboljši vzgled vsakemu sodelavcu ter nam bo ostal v trajnem spominu.

Pogreb se bo vršil v četrtek, dne 21. t. m. ob 15. uri na magdalenskem pokopališču.

Vodstvo, uradništvo in delavstvo »Predilnice in tkalnice a. d.«, preje Doctor in drug, Maribor.

Izdaja in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik [illegible] v Mariboru — Oglasi po ceniku — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Koprališka ulica 6. — Telefon uredništva štev. 25-67 in uprave štev. 28-67. — Poštni čekovni račun štev 11 409.